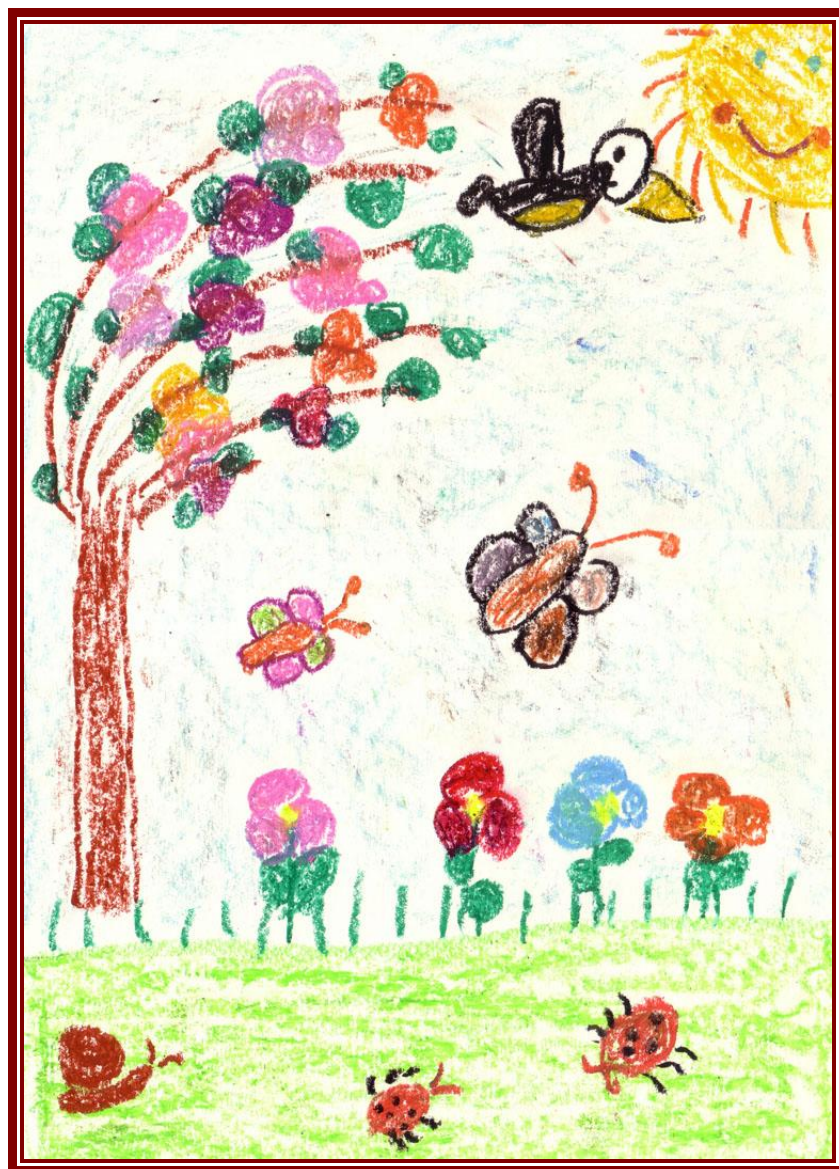

NAGYKANIZSA KÖZPONTI RÓZSA ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatályos: 2013.szeptember 01.

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	3
1. ADATLAP	4
1.2. A helyi nevelési program módosításának törvényi háttere	5
2. AZ INTÉZMÉNY KÖRNYEZETI SAJÁTOSÁGAI, HELYZETKÉP	6
2.1. A családok szociokulturális helyzete, szülői igények, elvárások	7
2.2. Az óvodák sajátos arcolata	7
2.2.1. A helyi nevelési program megnevezése a tagóvodák gyakorlatának tükrében	9
3. AZ INTÉZMÉNY PEDAGÓGIAI HITVALLÁSA	10
3.1. Gyermekképünk	10
3.2. Óvodaképünk	11
3.3. Óvodánk nevelési célja, feladatai	12
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	13
4.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés	13
4.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés-szocializáció	19
4.3. Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés	22
4.3.1. Az óvodai anyanyelvi nevelés	22
4.3.2. Értelmi nevelés és fejlesztés	24
5. INKLUZÍV NEVELÉS	25
5.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	25
5.2. Hátrányos helyzetű, migráns gyermekek nevelése, differenciált fejlesztése	30
5.3. Kiemelkedő képességű gyermekekkel való egyéni foglalkozás	34
5.4. Gyermekek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	34
6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK JELLEMZŐI	37
6.1. Személyi feltételeink	37
6.2. Tárgyi feltételeink	38
6.3. Az óvodai élet megszervezése, a tevékenységek szervezeti keretei	40
6.4. Napi és hetirend kialakítása	41
6.5. Az óvodai nevelőmunka tervezése	44
6.6. Az óvoda kapcsolatrendszere	45
6.6.1. Óvoda és a család	45
6.6.2. Óvoda és bölcsőde, óvoda és iskola kapcsolata	47
6.6.3. Kapcsolattartás egyéb intézményekkel	47
7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	48
7.1. Játék	48
7.2. Vers, mese	50
7.3. Ének-zene, énekes játék, tánc	52
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	54
7.5. Mozgás	56
7.6. Külső világ tevékeny megismerése	58
7.6.1. Környezet megismerése	59
7.6.2. Matematika tartalmú ismeretek	60
7.7. Munka jellegű tevékenységek	63
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	65
8. ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK, JELES NAPOK, HAGYOMÁNYOK	67
9. AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI	72
10. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE ..	74
11. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK	77
12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	78

BEVEZETŐ

**„A nevelés egyet jelent azzal,
hogyan segítsünk a gyermekeknek
valóra váltani lehetőségeit.”**

Erich Fromm

Nagykanizsa Megyei Jogú Város 2008. augusztus 01-től, Közgyűlési határozat alapján rendelkezett az óvodák működésének átszervezéséről. A Közgyűlés Nagykanizsa Központi Rózsa Óvoda néven integrált óvodai egységet hozott létre, székhelyóvodának a Rózsa Óvodát jelölte meg.

Az összevonásból adódóan szükség volt a tagóvodák nevelési programjainak felülvizsgálatára, közös cél és feladat meghatározására, helyzetelemzésre.

Helyi pedagógiai programunk biztosítja intézményünkben a szakmai önállóságot, megjelennek a programban a helyi igények és specialitások, érvényesülnek a különböző innovatív törekvések. A székhely óvodának - tekintettel a speciális kompetencia alapú nevelési programjára, melynek fenntarthatósági ideje 2015-ben jár le, addig annak alapján kell szakmai munkáját végezni.

Nevelési alapelveink, melyek valamennyi intézményünkre nézve kötelező érvényűek:

- A demokratizmus, pluralizmus elvének érvényesülése, a program szellemének megtartásával a gyerekek számára legoptimálisabb módszerek és munkamódok megválasztása.
- Gyermek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása.
- Egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelés biztosítása, meglévő hátrányok csökkentése.
- Esélyegyenlőség biztosítása azáltal, hogy mindenki számára nyitott, a lakhelyéhez legközelebb található óvoda, tekintet nélkül a gyermek akadályozottságára, eltérő képességeire a kiemelkedően tehetségestől a gyenge adottságúig.
- Intimitás biztosításának alapelve- öltözködés, mellékhelyiségben, pihenés során.
- Magánszféra tiszteletben tartásának alapelve, a gyermek önkifejezésének segítése a különböző tevékenységek során.
- Szülőkkel való együttműködés elve, személyes adatvédelemhez való jogok tiszteletben tartása.
- Folyamatos információ a gyerekek fejlődésével kapcsolatban.
- A család magánszférájának, kultúrájának, világnézetének, értékrendjének tiszteletben tartása.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése.
- Nemzetiségi óvodai nevelés az esélyegyenlőség biztosításával.

1. ADATLAP

Az óvoda neve:	Nagykanizsa Központi Rózsa Óvoda
Címe:	8800 Nagykanizsa, Rózsa u. 7.
Az óvoda fenntartója:	Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata
Címe:	8800 Nagykanizsa, Erzsébet tér 7.
A program neve:	Nagykanizsa Központi Rózsa Óvoda Pedagógiai Programja
A program érvényességi ideje:	2013. szeptember 01. – 2018. augusztus 31.
A program benyújtója:	Böjti Istvánné óvodavezető és a nevelőtestület
Az intézmény OM azonosítója:	037336
Székhelye:	Nagykanizsa Rózsa Óvoda Nagykanizsa, Rózsa u. 7.
Tagintézmények telephelyei:	Attila Óvoda Nagykanizsa, Attila u. 7. Hevesi Óvoda Nagykanizsa, Rózsa u. 17/b. Hétszínvirág Óvoda Nagykanizsa, Corvin u. 2. Kertvárosi Óvoda Nagykanizsa, Csokonai u. 5. Nagykanizsa, Besenyő u.2. Kossuth téri Óvoda Nagykanizsa, Kossuth tér 6. Micimackó Óvoda Nagykanizsa, Szent Imre u. 14. Miklósfai Óvoda Nagykanizsa, Gárdonyi G. u. 10. Nagykanizsa, Csengery u. 117. Palini Óvoda Nagykanizsa, Alkotmány u. 79. Pipitér Óvoda Nagykanizsa, Bajcsy Zs. E. u. 67. Nagykanizsa, Nagyrác u. 26. Nagykanizsa, Törökvári u. 94. Rozgonyi Óvoda Nagykanizsa, Rozgonyi u. 7. Vackor Óvoda Nagykanizsa, Platán sor 8/b

Jogszabályban meghatározott közfeladata: Óvodai nevelési feladatok ellátása.

Óvodai csoportok száma: 58

Az intézmény által ellátott állami alapeladatok: Óvodai intézményi étkeztetés. Önkormányzatok, és társulások elszámolásai. Óvodai nevelés, ellátás. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása. Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás – kizárólag magyar nyelven. Éttermi, mozgó vendéglátás. Munkahelyi étkeztetés. Rövid időtartamú közfoglalkoztatás. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak hosszabb időtartamú közfoglalkoztatása. Egyéb kiskereskedelem – kivéve: jármű, motorkerékpár kölcsönzése operatív lízing. Kulturális műsorok, rendezvények, kiállítások szervezése.

1.2. A HELYI NEVELÉSI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK TÖRVÉNYI HÁTTERE

A helyi nevelési program módosítását és kiegészítését az alábbi jogszabályok, törvények, rendeletek figyelembevételével készítettük el:

- 1992 évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról, valamint ennek módosításai
- 138/1992 (X. 8.) Kormányrendelet
- 1993 évi LXXIX. törvény a közoktatásról és módosításai
- 11/1994 (VI. 8.) MKM. Rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről
- 137/1996 (VIII. 28.) számú kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának kiadásáról
- 1997 évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 23/1997 (VI. 4.) MKM. Rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- 1999 évi LXVII. törvény 47. §
- 3/2002 (II. 15.) OM Rendelet a közoktatás minőségbiztosításáról
- 2003 évi LXV. törvény
- 255/2009 (XI. 20.) Kormányrendelet óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII.28.) Korm. rendelet módosítása
- 221/2010.(VII.30.) Kormányrendelet
- 4/2010. OKM Rendelet 14. §
- 20/2012(VIII.31) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 363/2012.(XII.17) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- 17/2013(III.1) EMMI rendelet
- 22/2013(III.22.) EMMI rendelet

2. AZ INTÉZMÉNY KÖRNYEZETI SAJÁTOS SÁGAI – HELYZETKÉP

Nagykanizsa Központi Rózsa Óvoda az alábbi szervezeti egységekre tagolódik:

Ssz.	Óvodák neve, címe:	csoport szám:	maximálisan felvehető gyereklétszám:
1.	Rózsa Óvoda /Székhelyóvoda/ 8800 Nagykanizsa, Rózsa u.7.	6	180
2.	Attila Óvoda 8800 Nagykanizsa Attila u.7.	6	155
3.	Hevesi Óvoda 8800 Nagykanizsa Rózsa u.17/b.	6	175
4.	Hétszínvirág Óvoda 8800 Nagykanizsa Corvin u.7.	6	160
5.	Kertvárosi Óvoda 8800 Nagykanizsa Csokonai u.5. Telephely: 8800Nagykanizsa Besenyő u. 2.	5+1	162
6.	Kossuth Óvoda 8800 Nagykanizsa Kossuth tér 6.	4	110
7.	Micimackó Óvoda 8800 Nagykanizsa Szent Imre u.14.	3	90
8.	Miklósfai Óvoda 8800 Nagykanizsa Gárdonyi u. 10. Telephely: 8800 Nagykanizsa Csengery u. 117.	3+1	100
9..	Palini Óvoda 8800 Nagykanizsa Alkotmány u. 79.	3	85
10.	Pipitér Óvoda 8800 Nagykanizsa Bajcsy Zs. u. 67. Telephelyek: 8800 Nagykanizsa Nagyrác u. 26. 8800 Nagykanizsa Törökvári u. 94.	4+1+1	168
11.	Rozgonyi Óvoda 8800 Nagykanizsa Rozgonyi u.7.	5	145
12.	Vackor Óvoda 8800 Nagykanizsa Platán sor 8/b.	3	85
Összesen:		58	1615

2. 1. A családok szociokulturális helyzete, szülői igények, elvárások

Intézményünket igénybe vevő családok a társadalom széles rétegét képviselik, nagy többségük átlagos jövedelmi viszonyok között él, de sajnos egyre több család szociokulturális helyzete kedvezőtlen. Változó arányban, de minden óvodánkban nevelünk hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű gyermeket illetve nevelési vagy egészségügyi problémával küzdő gyermeket. Velünk szemben a szülők - mint közvetlen partnerek, igényként fogalmazzák meg:

- Nyugodt, bizalom teli, szeretetteljes óvodai légkört
- Gyermekük sokoldalú személyiségfejlesztését
- Nevelő partneri viszonyt gyermekük óvónőjével, dajkával
- Igényes kulturális és egyéb rendezvényeket, szolgáltatásokat
- Nevelési időn túl szervezett szolgáltatásokat
- Jól felszerelt tiszta, esztétikus környezetet
- Betekintési lehetőséget az óvoda életébe
- Nyitott óvodai programokat
- Iskolai életmódra való igényes felkészítést

2. 2. Az óvodák sajátos arculata

1.	Attila Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Egyéni és differenciált bánásmód ❖ Szituációérzékenység ❖ Holisztikus látásmód ❖ Nemzetközi Óvodapedagógiai Konferencia szervezése ❖ Fenntarthatóságra nevelés: <ul style="list-style-type: none"> - környezettudatosság - testi-lelki egészség - magyar népi hagyományok ápolása
2.	Hevesi Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mozgásfejlesztés – kiemelt terület ❖ Ovi-Duaton - városi program szervezése ❖ Autómentes nap szervezése ❖ Láb és tartásjavító torna ❖ Egészséges életmódra nevelés ❖ Egészség megővés sószoza használatával
3.	Hétszínvirág Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Népi hagyományok közvetítése, ápolása –kiemelt terület ❖ Évszakonként megrendezett óvoda-család közös rendezvénye ❖ Szüreti napok- városi szintű rendezvény ❖ Egészséges életmódra nevelés, mozgás ❖ Környezettudatos, természetbarát magatartás alakítása, fenntarthatóságra irányuló szemléletformálás ❖ Projekttervezés
4.	Kertvárosi Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Környezeti nevelés - kiemelt terület ❖ Zöld Óvodai tartalmak megjelenítése ❖ Edei Óvoda szervezése ❖ Állatok Világnapja - városi program szervezése ❖ Láb és tartásjavító torna ❖ Egészséges életmódra nevelés
5.	Kossuth Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Anyanyelvi nevelés- kiemelt terület ❖ Mozgásfejlesztés - kiemelt terület ❖ Drámajátékok ❖ Környezettudatos szemlélet alakítása

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pavilon napok városi szintű - nyílt rendezvény ❖ Vizuális tehetséggondozás ❖ Természeti örökségünk védelme - Sétakert program
6.	Micimackó Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ A kisgyermekkorú intelligencia fejlesztésének közege, nyelve, eszközrendszere a játék, mese, mozgás. ❖ Érzelmi, társas és értelmi képességek fejlesztése ❖ Igényes anyanyelvi nevelés, az élettartalékokat felhalmozó teljes gyermekkor megélésére törekvés. ❖ Az elsődleges és másodlagos intelligenciabázis életre szóló alapjainak lerakása a családdal együttműködve. ❖ A követve vezetés eljárásait alkalmazzuk. ❖ „Keveset, lassan, jót, gyakran ismételve.” nevelési elvet követjük a gyermek igényeihez igazodva.
7.	Miklósfa Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Környezeti nevelés - környezettudatosság ❖ Egészséges életmódra nevelés ❖ Hagyományörzés, hagyományápolás ❖ Jeles napok kiemelt szerepet kapnak
8.	Palini Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Játék elsődlegessége minden tevékenységben ❖ Környezeti nevelés – környezettudatosság, védelem, óvás ❖ Egészséges életmódra nevelés ❖ Mozdásfejlesztés
9.	Pipitér Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zöld óvodai tartalmak megjelenítése ❖ Hagyományápolás, hagyományörzés, népi gyermekjátékok, néptánc, népmese. ❖ „Pintyőke fesztivál” megrendezése minden évben – regionális - határon túli rendezvényünk. ❖ Globális nevelésfelfogás
	Rozgonyi Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Művészeti nevelés (ének-zene, mozgás, vers, mese, dramatikus játék) ❖ Vizuális nevelés – kiemelt szerep ❖ Hagyományápolás-jeles napok, ünnepek ❖ Egészséges életmód ❖ Környezeti nevelés
	Rózsa Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelés ❖ Egészségnevelés, a gyermek testi-lelki egészségnek óvása ❖ Anyanyelv ismeretére, szeretetére, nevelés ❖ Környezeti nevelés: a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása ❖ Zöld Óvoda kritériumai szerint élünk ❖ Játékszobák működtetése
	Vackor Óvoda	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Játék, mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés báb-és drámajáték-kiemelt terület ❖ „Ficánkoló” óvodásoknak - városi program szervezése, ❖ Gyógytestnevelés, fejlesztő pedagógia, drámapedagógia ❖ Óvónői közösség bábjátékai, bábelőadásai gyermekek számára ❖ Vizuális tehetséggondozás

2.2.1. A helyi nevelési program megnevezése a tagóvodák nevelési gyakorlatának tükrében

Tagóvoda neve:	Helyi nevelési gyakorlat megnevezése:
Attila Óvoda	„Differenciált Óvodai bánásmód” és az „Óvodai nevelés verssel, mesével” alternatív óvoda programok adaptálása (Részben adaptált pedagógiai program a helyi adottságok együttes tervezésével)
Hevesi Óvoda	„Helyi pedagógiai program játékkal – mozgással” saját készítésű program
Hétszvirág Óvoda	Néphagyomány ápoló, természetóvó, családokkal együttműködő saját készítésű óvodai program
Kertvárosi Óvoda	Környezettudatos, aktív cselekvésre készítető magatartás megalapozására épülő saját készítésű program
Kossuth Óvoda	Játssz, Mozdulj, Mesélj! – saját készítésű nevelési program
Micimackó Óvoda	„Óvodai Nevelés Játékkal, Mesével” –átvett, minősített pedagógiai program
Miklósfa Óvoda	„Harmóniában a természettel” – részben átvett program
Palini Óvoda	„Helyi pedagógiai program – játékkal” – saját készítésű pedagógiai program
Pipitér Óvoda	„Személyiségfejlesztő program” – saját készítésű program
Rózsa Óvoda	Rózsa óvoda pedagógiai programja a kompetencia alapú óvodai nevelés adaptációja
Rozgonyi Óvoda	Hagyományápolás és művészeti eszközökkel óvodai nevelés saját készítésű program
Vackor Óvoda	„ Játssz, mozdulj, mesélj!”- saját készítésű pedagógiai program

3. AZ INTÉZMÉNY PEDAGÓGIAI HITVALLÁSA

Óvodánk a különbözőséget elfogadó, játékban nevelő és tanító óvoda, ahol a gyermek egyéni fejlődésének és érésének ütemében alkalmassá válik a rugalmas, fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Célunk: a világban jól eligazodó nyitott, az eredményeknek örülni tudó kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Ebből következő legfontosabb **feladataink:**

- Szeretetteljes, családi légkörben neveljük és fejlesztjük gyermekeinket, ahol **elsődleges tevékenység a szabad játék.**
- A gyermek feltétlen őszinte szeretete.
- Segítő nevelői attitűd.
- Humanizmus, pedagógiai optimizmus.
- Tisztelet, mások megértése, különbözőség elfogadása.
- Nevetés, felfedezés, csodálkozás.

Valljuk, hogy gyermekeink személyiség fejlődését az egyéni képességeik kibontakoztatását spontán és szervezett élethelyzetek megteremtésével tudjuk lehetővé tenni, elősegíteni.

Hiszünk a gyermekközpontú életszemléletben.

Hisszük, hogy a **minőség** tőlünk a pedagógusoktól ered.

A minőséget, mint értéket nekünk kell átadni a gyermekeknek.

A minőségi munka a jövő nemzedékén mérhető le,
akik tovább viszik azt, amit mi értékünként átadunk.

3.1. Gyermekképünk

„Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi tudjuk, mire megy a játék.

**Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember válják belőle”**

Varga Domokos

A gyermekekhez, mint mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiségekhez és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbözőségek ismeretében közelítünk.

A gyermek fejlődésének általános tendenciáin túl értékünként fogadjuk el az egyéni különbségeket (az egyedít, az eltérőt), azokat, amelyek összeegyeztethetők mások érdekeivel és méltóságával.

Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen személyiség, egyéni fejlődési úttal és ütemmel, tanulási stílussal és sajátos szociokulturális családi háttérrel, amelynek ismeretében alakítjuk ki az óvodában, gyermekcsoportban az egyéni fejlesztés lehetőségeit.

Alapvető feladatunknak tekintjük a személyiség kibontakoztatása, harmonikus fejlesztése.

A személyiségértékek, tulajdonságok, képességek közül kiemelten alapozzuk meg az alábbiakat:

- A gyermekek rendelkezzenek pozitív énképpel, legyen kulturális identitásuk, őrizzék meg kíváncsiságukat, legyenek önállóak, ismerjék meg a saját értékeiket;
- pozitív hozzáállással forduljanak felfedezés, a megismerés felé;
- szerezzenek tapasztalatokat, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz;
- tanulják meg és tapasztalják meg az együttműködésekben az alkalmazkodás és az önérvényesítés lehetőségeit, a kompromisszumok stratégiai elemeit;
- legyenek képesek társaikkal és a felnőttekkel szívesen kommunikálni, kapcsolatot teremteni és kontaktust fenntartani;
- legyenek képesek önmagukat szabályozni, rendelkezzenek önkontrollal;
- szeressék, kötődjenek a természethez, tiszteljék és bátran alakítsák azt anélkül, hogy kárt okoznának benne;
- ismerkedjenek népünk kultúrájával, hagyományaival, legyenek büszkék magyarságukra.

3.2. Óvodaképünk

Programunk a szülőkkel kialakítandó új minőséget jelentő kapcsolatra, együttműködésre építi az óvodai nevelést. Nevelésfelfogásunk egyik alaptézise, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata csakis a **családi nevelésre építve**, annak céljait és eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az **óvoda kiegészítő szerepet játszik**, s a család értéket közvetít a gyermek felé, még akkor is, ha funkció zavarai következtében nem működik mindig jól. Az óvoda csak a családdal együtt a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.

- Óvodáinkban minden gyermeket megillet személyiségének feltétel nélküli elfogadása, a szeretet, szükségleteinek kielégítése, a fejlődését elősegítő egyéni bánásmód.
- Minden gyermek egyéni képességének megfelelően fejlődik, szem előtt tartva a gyermeki szükségleteket, jogokat, érdekeket.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, amely biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciót tölt be.
- Pedagógiai rendszerünk és tárgyi környezetünk segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Nevelésünk célja a gyermek személyiségének, egyéni képességeinek kibontakoztatása, sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a hátrányok kiegyenlítése az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.
- Alapelvünk, hogy a gyermek személyiségét tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi. Pedagógiai eljárásaink a gyermek személyiségéhez igazodnak, lehetővé teszik és segítik a személyiségfejlődést, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatását.
- A nevelés hatására óvodásaink olyan használható tudást kapnak, amelyet tapasztalataikon keresztül szereznek meg és a szerzett tudást alkalmazni is tudják.

- Nevelésünk során gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- Az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

3.3. Óvodánk nevelési célja, feladataink

CÉLUNK:
<ul style="list-style-type: none"> - Minden gyermeket érzelmi biztonságban egészséges körülmények között, önmagukhoz képest fejleszteni, a sikeres iskolakezdés érdekében. - Az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló kompetenciák fejlesztése a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül. - A gyerekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül. - Biztosítani a szeretetteljes befogadó, bizalommal teli, a gyermek érdekeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelést a pozitív szocializációs folyamat kialakulását. - Tanítás-tanulási folyamat játékban érvényesüljön, s ezt úgy kell megszervezni, hogy domináljon az életszerűség a természetes helyzet, érzelmi megközelítés. - A gyermekek egyéni differenciált fejlesztése, az SNI gyermekek szocializációja, a HH és HHH gyermekek felzárkóztatása, a kiemelkedő képességű gyermekekkel való egyéni foglalkozás. - Közvetlen és közvetett partnereinkkel előremutató, jó kapcsolat kialakítása. - A különbözőségekkel szembeni tolerancia és segítő szándék belsővé tétele. - A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítség adása annak érdekében, hogy az SNI gyermekek és átlagos képességű gyermekekhez minél jobban közelítő személyiséggé váljanak. - Tagóvodáink sajátos arculatának megőrzése.

FELADATUNK:

- Megteremteni azt az inkluzív miliót, melyben minden a gyermek biztonságban, felszabadultan tevékenykedhet, egészségesen fejlődhet.
- A szabad játék folyamatosságának biztosítása a folyamatos életszervezéshez, és tevékenységekhez szükséges eszközök, körülmények megteremtése – napirend rugalmassága.
- Élményszerzés lehetőségével segítjük elő a minél sokrétűbb és komplexebb tevékenységformák kialakulását.
- Meghatározni, hogy milyen szervezeti keretben tudjuk biztosítani az ismeretnyújtást, a készség, képességfejlesztést.
- A gyermek szükségleteinek megfelelő egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés átfogó tervezése, gyermekek megismerése, fejlesztése. Személyi feltételek biztosítása.
- A gyermekvédelmi munka hatékonyságának növelése. Pedagógiai szakszolgálatokkal való kapcsolat erősítése.
- Jó képességű gyermekek fejlesztése egyéni fejlesztő program alapján.
- Szülői és más partneri igények, elvárások ésszerű megvalósítása.
- Bölcsőde-óvoda, óvoda – iskola átmenet zavartalan biztosítása.
- Az intézmény jogszerű, törvényes, gazdaságos működtetése.
- Figyelembe venni a szülők, gyermekek szociális, társadalmi helyzetét, a környezeti elvárásokat.
- Iskolára való felkészítés.

4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

A gyerekek a családi nevelés nyújtotta minta által szerzett ismeretekkel, tapasztalatokkal vagy a bölcsődében kialakított szokásrenddel érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve, vagy kioltva alakítjuk a **testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés, és testedzés** szokásrendszerét.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a **környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását**, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását is. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására, mint a környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítése, a környezeti ártalmak kiküszöbölésére, pl. szelektív hulladékgyűjtés, műanyagflakon-prés, energiatakarékos izzók, keverőfejes csapteleppek használata, zajcsökkentés hangszigeteléssel, légszennyeződéscsökkentése bokrosítással az udvaron, zöldhulladék komposztálása, a csoportszobában minél

több zöld növény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia.

Sajátos helyzetünkből adódóan a sajátos nevelési igényű gyerekek és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelését utazó gyógypedagógus, logopédus és pszichológus szakemberek bevonásával, a szülővel együttműködve valósítjuk meg.

Számolnunk kell az alapvető higiéniai szokások hiányával, a gyerekek érési sajátosságával is. A gondozási feladatok ellátását a nevelés részeként értelmezzük, hisz az óvónő ennek során is hatással van a gyerekekre, bővíti ismereteiket, alakítja készségeiket, képességeiket, segíti önállóságuk megélését. Fontosnak tartjuk azonban, hogy ebben a feladatban a **dajka** is – szorosan **együttműködve az óvónővel** – vegyen részt.

Célunk:

- A rendszerbe bekerülő valamennyi kisgyerek azonos mértékben részesüljön a teljes testi-lelki jólétben, érezze és élvezze az egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, biztonságot nyújtó óvodai légkör tevékeny mindennapjait.
- A testi, lelki gyermeki szükségletek kielégítése.
- Egészséges életvitel megismertetése, az egészséges életvitel iránti igény felkeltése.
- A gyerekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, szervezetük edzése.
- Környezet és egészségtudatos magatartás kialakítása.

Feladataink:

- Biztonságot nyújtó szakmai, tárgyi feltételrendszer megteremtése,
- minden óvodás gyermek részvétele a programban,
- a nevelőtestület, az alkalmazotti közösség összehangolt napi tevékenysége,
- szülők bevonása, tájékoztatása a program kapcsán,
- védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal való kapcsolat erősítése,
- gyermek és ifjúságvédelmi szolgálattal kapcsolatfelvétel indokolt esetben,
- gyermekvédelmi felelős hatáskörének erősítése a rendszerünkön belül,
- a felvilágosító tevékenység sikere érdekében előadások szervezése.

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés,
- személyi higiéné,
- testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, szenvedélybetegségek megelőzése,
- a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset megelőzés és elsősegélynyújtás.

Egészséges táplálkozás:

A táplálkozás gyermeki szükségletet kielégítő önkiszolgáló tevékenység, melynek a szükséglet kielégítésén túl további célja a kisgyerek egészséges fejlődésének elősegítése, a korszerű táplálkozás megismertetése, és a kulturált étkezési szokások alakítása.

Hisszük, hogy a legtöbb betegség kialakulásában az életmódnak, így a táplálkozásnak is meghatározó szerepe van.

Az óvodai étkeztetést a PENSIO Minőségi Közétkeztetés Kft. biztosítja intézményünkben. A kapcsolat az óvodák és a Kft. közt jól működik, ugyanakkor az OÉTI ajánlás, mely leírja a naponta biztosító élelmiszereket, élelmiszercsoportokat, korcsoportosan, ellátási formánként ezt az elvárást a Kft. legjobb igyekezete ellenére nem tudja jelenleg biztosítani.

Azonban a szemléletváltás mindkét oldalról jól működik, hiszen az étlap tervezésébe, a minőség összeállításába együttműködünk, vélemény cserélünk, a szülők segítő együttműködését elfogadjuk. Az egészséges táplálkozás kapcsán a naponta ismétlődő öt alapélelmiszer csoportot kísérik figyelemmel, melyből a gyerekeknek fogyasztani kell, ezek a következők:

- tej, tejtermék
- gyümölcs, zöldség-ide nem értve a burgonyát-
- gabonaalapú élelmiszerek
- hús, hal, tojás
- olaj, margarin, vaj, zsír

Az óvónő feladata:

- A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése, gyakoroltatása, igényé válásának segítése.
- Ízek megkedveltetése, a folyamatos folyadékbevitel biztosítása.
- A sajátos étkezési igényű gyerekeknek speciális étrend biztosítása a jelenleg is jól működő rendszerben a PENSIO Kft-vel.
- Gyümölcs, zöldségnapok szervezése a családokkal közösen, mely jelenleg is megoldott.
- Szülők tájékoztatása, felvilágosítása az otthoni főzés, táplálkozás kapcsán, az értéktelen ételek, a magas cukortartalom, só kerülése.
- A fehér hús, hal előtérbe helyezése.
- Az óvodai étkezési szokások alakítása során a dajkák bevonása az új ízek megismerésekor.
- Az óvoda mindennapjaiban tevékenységekbe ágyazva ismerkedhessenek a gyerekek az ételek egészségre gyakorolt hatásaival, maguk is készítsenek salátát, préseljének gyümölcs, zöldséglevet, aszaljanak, tegyenek el télre zöldeket.
- Látogassanak el vásárcsarnokba, konyhakertbe, ha lehetőség van, végezzenek kerti munkát.

Mindennapos testnevelés, testmozgás:

A mozgás az óvodáskorban a kisgyerek alapvető, természetes tevékenysége. Meggyőződésünk, hogy testi-lelki fejlődésének, optimális fizikai közérzetének, az **egészséges életmód kialakulásának, az egészség megőrzésének igen meghatározó eleme.**

Célunk a gyerekek mozgásigényének kielégítése, mozgáskedvük fenntartása és mozgásuk fejlesztése, valamint a mozgás szeretetére épülő életvitel, életmód megalapozása.

Kiemelt figyelmet fordítunk a mozgás preventív hatására, tovább folytatjuk a gyógytestnevelés munkaközösség tevékenységét, kiszélesítve több, majd valamennyi óvodára ezt a kört.

Az óvónő feladata:

- Balesetmentes, biztonságos környezet kialakítása és fenntartása.
- Változatos, motiváló eszközök biztosítása a mozgásszükséglet kielégítéséhez.
- Aktív napi testmozgás biztosítása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlesztése.
- A szervezet edzése, ellenálló képességének növelése.
- A helyes testtartás formálása.
- Minél több mozgástevékenység biztosítása a szabadban.

- A szabad játék során spontán, kötetlen, természetes mozgások ösztönzése.
- Szervezett testnevelés tevékenységek rendszeresen.
- Gyógytestnevelő munkájához feltételek megteremtése, a munkaközösség tevékenységének kiszélesítése.

Edzés, levegőzés

Edzésen a gyerekek levegőhöz, napfényhez, árnyékhoz, hideghez, meleghez, a levegő mozgásához való hozzászoktatását értjük, melyet rendszeres, következetes, gondos fokozatossággal valósítunk meg. Lehetőség szerint minél több időt töltünk a szabad levegőn, az időjárásnak megfelelő ruházatban.

Figyelünk az aktív és passzív pihenés egészséges arányára.

A mozgás anyagát a mozgás fejezet tartalmazza.

Személyi higiéné:

A gyerekeknél figyelembe vesszük az eltérő egyéni tempót a gondozási teendők végzésekor, mindezt a napirend kerete biztosítja.

Testápolás

A testápolást elsődlegesen önkiszolgáló tevékenységként értelmezzük, melynek célja a gyermek alapvető higiéniai szokásainak kialakítása, egészségének védelme, megőrzése, testének, ruházatának gondozása.

A testápolással kapcsolatos teendők bemutatása, megismertetése, gyakoroltatása és folyamatos figyelemmel kísérése az elsődleges feladatunk, melyben a dajka is aktívan közreműködik. Alapja a kisgyerek és a felnőtt közötti bizalmon alapuló, elfogadó, bensőséges kapcsolat.

A testápolás tartalma: tisztálkodás, vécéhasználat, zsebkendőhasználat, fésűlködés, szájöblítés, fogmosás, bőrápolás és-védelem.

Betegségmegelőzés

Kiemelt gondot fordítunk a szezonális betegségek megelőzésére, ezért a lehetőségekhez mérten minél többet tartózkodunk a szabad levegőn, naponta több alkalommal intenzíven kiszellőztetjük a csoportszobát, rendszeresen portalanítunk, a fűtési szezonban párologtatót használunk, mindig az időjárásnak megfelelő ruházatba öltöztetjük a gyerekeket. Lényegesnek tartjuk az anamnézis-felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl. krupp, allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs, epilepszia, cukorbetegség stb.) regisztrálását, figyelemmel kísérését, alapvető tennivalók elsajátítását és a gyermek fiziológiai szükségletének biztosítását (pl. étrend helyes betartása), az egészségi állapot egyensúlyban tartásához szükséges környezet megteremtését.

Öltözködés

Az öltözködés szintén az önkiszolgáló tevékenység része, melynek célja a gyerekek öltözködésének az aktuális környezeti viszonyokhoz való igazítása, elfogadtatása, belső igénnyé válásának alakítása.

Pihenés

Az ebéd utáni pihenő idejét a gyerekek egyéni igényéhez igazítjuk. A pihenéshez biztosítjuk az optimális feltételeket, a kényelmes, gyerekek méretéhez igazodó fektetőt, otthonról hozott kedves alvó állatkát, vagy kendőt, nyugalmat. Szükség esetén légzést könnyítő-tisztító illóolajos méceszt, fűtési szezonban párologtatót.

Baleset megelőzése, elsősegélynyújtás

Célunk, a gyerekek személyiségében folyamatosan kialakuljon a balesetek megelőzése, tapasztalatok gyűjtése, alapvető teendők megismerése.

A balesetek megelőzése érdekében balesetvédelmi ismereteket közvetítünk, balesetvédelmi készségeket és balesetvédelmi magatartást alakítunk. Megismertetjük a gyerekeket a balesetveszélyes helyzetekkel, közösen kialakítjuk azokat a balesetet megelőző szabályokat, melyeket be kell tartaniuk. Felhívjuk figyelmüket, a szemüveget, hallókészüléket viselő társuk fokozott védelmére. Utcai séták alkalmával megismertetjük, megtapasztaltatjuk a közlekedés alapvető szabályait.

Az óvónő feladata:

- A gyerekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése.
- A szükséglet-kielégítés önállóságának segítése, intimitásának biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- A gyerekek otthoni szokásainak, egyéni szükségleteinek figyelembevétele.
- A személyi higiéné hiányosságának felismerése, diszkrét kezelése, megszüntetése.
- Az egészség érték – szemléletmód kialakítása.
- A környezet védelmét, megóvását megalapozó szokások kialakítása.
- Szükség szerint speciális szakemberek bevonása, védőnővel, fogorvossal, gyermekorvossal való együttműködés
- Dajkákkal való együttműködés színvonalának erősítése
- Az óvoda teljes nyitva tartása alatt szakember gondoskodik a gyerekek biztonságáról.
- Balesetmentes környezet biztosítása.
- Az óvónő, dajka együttműködése a balesetvédelem kapcsán.
- Veszélyhelyzetekre való felkészülés, gyerekek kioktatása balesetvédelmi szempontból.
- Ahol baleset történik, azonnal jelezni kell az adott óvoda vezetőjének és a magasabb vezetőnek, a szükséges intézkedést megtenni, ha kell mentőt, orvost hívni, szülőt tájékoztatni a körülményekről.

Az óvó-védő előírások, a balesetek megelőzése, a feladatok a Házirendben vannak meghatározva.

Testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

Célunk, hogy segítsük a gyerekek kiegyensúlyozott pszichés fejlődését, fejlesszük pszichés, érzelmi, intellektuális képességüket, erősítve a jóllét fenntartását.

Az óvoda dolgozói modellt nyújtanak a gyerek számára, ezért az óvónőkön, dajkákon nagy a felelősség, hogy ne a dohányzó felnőttet lássa bennünk a gyerek! Ennek érdekében valamennyi óvodánkban és annak környékén tilos a dohányzás, ugyanez vonatkozik a sétákra, kirándulásokra is.

Tudatosan kerülünk minden olyan helyzetet, ahol az óvodás gyerek számára kedvezőtlen mintát lát.

Minél több időt töltünk a szabadban, ott cselekedtetjük, tevékenykedtetjük a gyerekeket, figyelmüket ráirányítjuk a tiszta, pormentes, füstmentes levegő illatára, a szabad légzésre, változatos mozgásra.

Bántalmazás, erőszak megelőzése

Célunk, hogy a gyermekek érzelmi biztonságban, szeretetben, fizikai bántalmazás nélkül, kiegyensúlyozottan éljék meg az óvodai mindennapokat.

Az óvónő feladata:

- Biológiai szükségleteik maradéktalan kielégítése,
- stresszhelyzetek oldása,
- érzelmi bántalmazás tiltása,
- gyermekek egymás közti bántalmazásának megelőzése,
- szülőkkel való kapcsolat mélyítése, szülők felvilágosítása,
- gyermekvédelmi felelőssel való kapcsolat erősítése,
- gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése,
- szükség esetén Gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolat felvétele,
- erőszakot sugalló környezet tiltása, filmek, videók, hírek szelektálása.

Eredményességi mutatók:

A gyermekek önállóak:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- a vécéhasználatkor,
- a fogápolásban,
- az öltözködésben,
- önkiszolgáló tevékenységekben,
- az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Balesetmentesen használják:

- az evőeszközöket,
- a játék- és sportszereket, egyéb eszközöket,
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket.

Képesek:

- mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani, az adott helyzetnek megfelelően késleltetni,
- cipőt fűzni és kötni,
- gombolni,
- teríteni,
- hajtogatni,
- csendben közlekedni,
- természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.

Ismerik és betartják:

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkendőhasználat módját,
- a ruházat tisztántartási lehetőségeit,
- a rendetlenség megszüntetésének módját,
- a környezet védelmét szolgáló magatartásformákat,
- a hulladékhasznosítás módját és szabályait,

- a baleseteket megelőző szokásokat, elvárt magatartást,
- az egészségfejlesztés szempontjait és alapjait.

Segítenek:

- a környezet tisztántartására, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben,
- a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Szívesen:

- fogyasztják az egészséges ételeket, innivalókat,
- tartózkodnak és tevékenykednek a szabad levegőn,
- mozognak, sportolnak,
- használnak natúr, természetbarát anyagokat, termékeket.

4.2. Érzelmi és erkölcsi nevelés – szocializáció

A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyereket formálja.

Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaihoz való helyes viszonyulást. Ezt alapozzuk meg a **kooperatív** megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos **tevékenységekkel**. Ezáltal minden kisgyerekeknek lehetősége van:

- Kommunikálni társaival a közös tevékenység során, számos tapasztalatot szerezni az eredményes, kölcsönösen elfogadható kommunikáció formáiról, és kimunkálni saját hiteles és célravezető kommunikációs formáikat.
- Megtanulni a közös tevékenységek alkalmával, hogy hogyan viszonyuljanak társaikhoz a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez erősíti a pozitív viszonyulást, és jelentős mértékben elősegíti a szocializációt.
- Megtanulni a kritika mások számára elfogadható formában történő kifejezésének módját, és a kritika elfogadását. A társaktól érkező pozitív visszajelzés egyben énerősítő, önbizalom növelő hatásával hozzájárul a személyiség kibontakozásához.
- Észrevenni, hogy a közös tevékenységben együttműködő társak sokféle, színes egyéniségek, egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeiket képviselik.
- Megtapasztalni, hogy egy problémának több megoldása is lehet, attól függően, milyen szempontból közelítjük meg.

Nevelési koncepciónk további lényeges eleme a kisgyereket körülvevő felnőttek szerepe. A felnőttöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a kisgyerek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Ezért fontosnak tartjuk az **óvoda alkalmazottai és a gyermek kapcsolatában az empatikus**, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolat kialakítását, melyet pozitív érzelmi töltés jellemez. Fontosnak tartjuk a testi kontaktust a gyerekekkel, a védelmet nyújtó ölelést, a megnyugtató simogatást. Inkluzív szemléletű nevelésünkben kiemelt szerepet kap a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre történő különös odafigyelés, megértés, elfogadás.

Célunk:

- Kiegyensúlyozott, derűs, szívesen és jól kommunikáló, megfelelően kooperáló gyerekek nevelése.
- Az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak érték közvetítése, a szabályok belsővé válásának alakítása.
- Gyermekünkben a természetvédelmi és a környezet megóvására irányuló szokásokat kialakítsuk. A természet iránti szeretet, elkötelezettség, védelem belső igényükké válják.
- Nyitott, érdeklődő, és szülőföldjéhez kötődő gyerekek nevelése.
- A személyiségek közti különbözőségének elfogadására és tiszteletére nevelés.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében speciális szakember bevonásavall az esélyegyenlőség biztosítása
- A különböző képességű gyerekek sajátos személyiségének kibontakoztatása.

Az óvónő feladata:

- Otthonos, derűs, biztosságot sugárzó légkör megteremtése és fenntartása.
- Egymás iránti tisztelet, megbecsülés érzésének alakítása.
- A szeretet elfogadására és kimutatására való képesség fejlesztése.
- Változatos tevékenységek biztosítása, melyekben a gyerekek megtapasztalhatják az együttműködés, együttjátás, együttgondolkodás formáit, módját és normáit.
- Baráti kapcsolatok kialakulásának és fejlődésének támogatása.
- Erkölcsei tulajdonságok megalapozása, sokoldalú fejlesztése, az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség átélésének, megtapasztalásának lehetőségével.
- Egészséges önérvényesítő, önkifejező, döntéshozó törekvések támogatása, az ösztönök és az érzelem önirányításának fejlesztése.
- A gyerekek jelzéseire való odafigyelés, különösen a vegetatív idegrendszer zavaraira (hiperaktivitás, szédülés, fej- vagy hasfájás, verejtékezés, hányás), szokásbeli rendellenességre (ujjszopás, körömrágás, emésztési-ürítési zavarok, hajtépes), pszichomotoros rendellenességekre (tikk, beszédzavar, hintázó mozdulatok), valamint az érzelmi élet zavaraira (neurotikus tünetek, szorongás) vonatkozóan, szükség esetén szakember bevonása.
- A magatartási, viselkedési nehézségekkel küzdő gyerekek viselkedésrendezése kioltással, mintabeépítéssel, megerősítéssel.
- A közösen kialakított szokás- és normarendszer szerinti viselkedés megerősítése.
- A „Mi érzés” kialakításához különböző tevékenységek, programok szervezése, hagyományteremtés.
- A szocializációs normák elfogadásának érvényesítése a csoporton belüli közösség élményének megélése mellett az óvoda egészére, a csoportok közötti kapcsolatokra vonatkoztatva is.
- Az óvodai élet mindennapjaiban, de különösen a nyitott, átjárható óvodai napokon fokozott odafigyelés a más csoportból érkező gyerekekre.
- A gyerekek környezettudatos szemléletmódjának kialakítása, fejlesztése az élő-élettelen környezettel szemben.
- A bölcsőde-óvoda, család-óvoda, és az óvoda-iskola átmenetét segítő tevékenységek, programok szervezése.

A szocializációs tér változásából adódó átmenetek megkönnyítése – család-óvoda, bölcsőde-óvoda

- Intézményünk nyitott a leendő óvodások és szüleik részére. Megnézhetik, ismerkedhetnek óvodáinkkal, az ott dolgozó felnőttekkel, programjainkkal.
- Az óvodai jelentkezést követően, még az óvodai élet megkezdése előtt a kisgyerek meglátogatása saját otthonában.
- Fokozatos, édesanyával vagy édesapával történő beszoktatás biztosítása.
- A beszoktatás folyamata kellő türelemmel, toleranciával, empátiával és nagyfokú szeretettel történő kezelése.
- **A gyerekcsoport dajkájának támogató közreműködése** az óvónővel egyeztetett feladat és módszer szerint.
- A gyerekek egyéni sajátosságaihoz igazodás, egyéni szükségleteinek figyelembevétele.
- A bölcsődéből érkező gyerekek beszoktatása is ezen elvek mentén történő érvényesítése.
- A szülők lelki támogatása.
-

A szocializációs tér változásából adódó átmenetek megkönnyítése – óvoda-iskola

- Pozitív érzelmek kialakításával a gyerekek felkészítése az iskolai látogatásra.
- Helyi lehetőségekhez mérten óvodai - iskolai közös programokon való részvétel.
- A rugalmas beiskolázás lehetőségével élve a gyerek életkora mellett az egyéni fejlettség figyelembevétele, felelősségteljes döntés az egyes kisgyerek iskolakezdéshez szükséges érettségéről.
- Az iskolára való alkalmasság vonatkozásában bizonytalan szülők döntésének több szempontú információval történő segítése, minden esetben a gyerek érdekét szem előtt tartva.

Eredményességi mutatók:

A gyermekek igénylik:

- a társakkal való együtt tevékenykedést

Önállóak:

- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás,
- véleménynyilvánításban,
- döntésekben, választásokban,
- vállalt feladataik elvégzésében.

Képesek:

- egyéni érdekeiket a csoport érdekeinek alárendelni,
- alkalmazkodni és együttműködni a közös cél érdekében,
- a csoport közös sikereinek örülni,
- elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket,
- udvariasan viselkedni,
- önfegyelemre, kudarcátűrésre, társuk teljesítményének elismerésére,
- erkölcsi ítéletek meghozatalára,
- betartani a közösen kialakított szokás- és normarendszer szabályait,
- tisztelettudóan viselkedni,

- elfogadni a társak különbözőségét.

Segítenek:

- egymásnak, a kisebbeknek, az éppen rászorulóknak,
- a környezetükben élő állatok és növények gondozásában.

Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására.

4.3. Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés

Az anyanyelvi nevelés és az értelmi nevelés olyan komplex folyamat, mely valamennyi tevékenységi formában jelen van, és feladatot jelent számunkra. Az anyanyelv a környezettel való érintkezés, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszköze, míg az értelmi nevelés a gondolkodási stratégia fejlődésén keresztül alapozza meg a későbbi információszerző és feldolgozó, alkalmazó tanulási stratégiákat, tehát szoros, elválaszthatatlan kapcsolatban állnak egymással. Szétválasztásuk csak a könnyebb értelmezés végett, és kizárólag elméleti síkon lehetséges.

4.3.1. Az óvodai anyanyelvi nevelés

Célunk:

Az önkifejezés megalapozása a gyermekek beszédfejlesztésével, a kommunikáció különböző formáinak alakításával, eszköztárának bővítésével és a helyes nyelvhasználat gyakoroltatásával.

Az anyanyelvi nevelés tartalma

Az anyanyelvi nevelésben a hagyományos módszerek mellett sokféle anyanyelvi fejlesztő játékot alkalmazunk:

- Hallásfejlesztő játékok: figyelemfelkeltő zörejek, hangok felismerése, megnevezése, differenciálása, a hallás és beszédhallás sokoldalú fejlesztése.
- Légző gyakorlatok: a beszédlégzéshez szükséges helyes testtartás és a rekeszlégzés kialakítása, tudatosítása, játékok a levegő fújásával – tollpihe, pingponglabda, kendő, lufi fújása.
- Beszédszervek ügyesítésére szolgáló játékok: cél az arc- és ajakizmok erősítése, ügyesítése, ezáltal az ajakkal képzett hangok alakítása.
- A fonémahallást fejlesztő játékok: a pontos beszédhallás feltétele az olvasás és az írás megtanulásának, a jó helyesírás kialakulásának, ezért nagyon lényeges a zöngés és zöngétlen hangpárok akusztikus differenciálása, a hangok időtartamának felismerése, megkülönböztetése, bizonyos hangok felismerésére helyváltoztatós versenyjáték alkalmazása.
- A mondatfonetikai eszközök használatának gyakorlása: cél a beszédhelyzetükhöz leginkább illő beszédmód alkalmazása, hangerőváltási gyakorlatok, hangsúlyjátékok, ritmusgyakorlatok, hangszíngyakorlatok.
- Metakommunikációs játékok: játék a tekintettel, a gesztusokkal és a mimikával, testmozdulatokkal, távolság tartásával.
- Szókincsgyarapító játékok – történetek, mesék folytatása, most mutasd meg játék.
- Mondat- és szövegalkotást fejlesztő játékok.

Az óvónő feladata:

- A kisgyerek otthoni környezetének, a család verbális jellemzőinek megismerése, mivel ez a kisgyerek beszédének meghatározója.
- Az ingerszegény környezetből érkező gyerekek esetében az egyéni bánásmód fokozott alkalmazása.
- Olyan szeretetteljes, elfogadó, bizalmat sugárzó légkör megteremtése, amelyben bátran megszólalnak, beszélnek a gyerekek.
- A beszédkezdés felkeltése és fenntartása.
- A gyerekek meghallgatása, kérdéseinek megválaszolása.
- Beszélgető kör szervezése.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, kommunikáció ösztönzése.
- Metakommunikációs játékok szervezése, metakommunikatív eszközök (mimika, pantomimika, proxémia) megtapasztaltatása, használatára serkentés.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észrevetése, megismertetése.
- Új fogalmak értelmezése, szókincsbővítés.
- A beszédhallás és beszédmegértés fejlesztése.
- Hallássérült kisgyerek nyelvi kommunikációjának megalapozása, megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés fejlesztése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- Együttműködés logopédus és szurdopedagógus szakemberekkel.
- Verbális és nonverbális metakommunikációs közlésnek összhangjára figyelés, hogy a gyerekek számára hiteles legyen mondanivalója.

Eredményességi mutatók:

- A gyermekek bátran, szívesen kommunikálnak társaikkal és a felnőttekkel.
- Választékosan, gazdag szókincssel beszélnek.
- Elbeszélésük folyamatos, törekszenek a történések logikai, időrendi sorrendjének követésére.
- Nyugodtan, figyelmesen hallgatják végig társaikat, és az óvónőt, dajkát.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat.
- Tisztán ejtik ki a szavakban a beszédhangokat.
- Ismerik és használják az udvariassági szófordulatokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kísérik.
- Megértik társaik közléseit, a környezet és természet jelzéseit.

4.3.2. Értelmi nevelés és fejlesztés

A mindennapokban komplexen megvalósuló értelmi nevelést és fejlesztést a gyerekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építjük, melyhez változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési alkalmakat biztosítunk.

Célunk:

A gyerekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, kognitív képességeinek, kognitív kompetenciáinak alakítása, fejlesztése.

Az óvónő feladata

- A kognitív képességek tevékenységbe ágyazott fejlesztése.
 - Az érzékelés, észlelés, figyelem, az emlékezet, képzelet és gondolkodás fejlesztése.
- A kreativitás, alkotóképesség megalapozása.
- Kognitív kompetenciák alakítása, fejlesztése
 - Gondolkodási képesség, ezen belül a fogalomalkotás, problémamegértés, problémamegoldás, összehasonlítás, analízis, szintézis, felosztás, rendszerezés képességeinek alakítása.
 - Ismeretszerző képesség fejlesztése, ezen belül a pontos érzékelés, észlelés, forma, mennyiség és térészlelés, a szándékos figyelem kialakítása, tartalmának terjedelmének növelése, a figyelemmegosztás képességének és tartósságának fejlesztése, az alkotó képzelet és a szándékos emlékezet kialakítása.

Eredményességi mutatók:

A gyermekek rendelkeznek olyan kompetenciákkal, – kognitív képességekkel, és koruknak megfelelő ismeretekkel – melyek birtokában képessé válnak a megszerzett tudás alkalmazására.

- Képesek koruknak megfelelő differenciált, pontos érzékelésre, észlelésre.
- Képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni, megnevezni, a térben eligazodni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Kialakult a szándékos figyelem képessége, figyelmüket képesek megosztani.
- Gondolkodásukra a probléma megoldására törekvés és a kreativitás jellemző.

5. INKLUZÍV NEVELÉS

**„Önmagában véve senki sem szép vagy rút,
Jó vagy rossz, jelentős vagy tompaszellem,
hiszen az ember értéke mindig attól függ,**

hisznek vagy kételkednek benne”

Róbert Musitc – Tulajdonságnélküli ember

5.1. Sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése

Az óvoda alapító okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyerekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igényű gyerekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek: az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása; a foglalkozásokhoz szükséges speciális fejlesztési terv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök; a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Sajátos nevelési igényű kisgyerek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd;

Célunk, hogy az inkluzív nevelés szemléletével, az esélyegyenlőség biztosításával, intézményünk biztonságot nyújtó, természetes befogadó közege legyen minden gyermeknek, függetlenül hova tartozásától, egyéni adottságaitól, fejlődési ütemétől.

Valljuk, hogy a sérült kisgyerek harmonikus személyiségfejlődését, eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet biztosításával lehet csak megvalósítani. Fejlesztését – az egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével – a sérülés jellege és súlyosságának mértéke kell, hogy meghatározza. Hisszük, hogy minden kisgyerek fejleszhető.

Speciális célunk:

- Szociális kompetenciák alakítása, fejlesztése.
- Az önkiszolgáló tevékenység, különösen az alapvető testi szükségletek kielégítésére irányuló tevékenységek – tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, szobatisztaság – fejlesztése a kisgyerek saját lehetőségeinek határain belül.
- Az adekvát játék- és eszközhasználat elősegítése.
- Tudatos önállóságra nevelés.

Az óvónő feladata:

- A gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori, egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A különbözőséget elfogadó, befogadó környezet megteremtése, a sikeres beilleszkedés elősegítése.

- A fejlesztés tervezése és gyakorlata a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára épüljön.
- A sajátos nevelési igényű gyerek terhelhetőségének tekintetében a sérülés jellegének, súlyosság mértékének, adott fizikai állapotának figyelembevétele.
- A hiányzó vagy sérült funkciók serkentése az ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- Segítségnyújtás az alkalmazkodó készség, együttműködő készség, akaraterő, önállóságra törekvés terén.
- A tanulási képességeket befolyásoló pszichikus funkciók, kulcskompetenciák fejlesztése.
- Intézményen belüli és/vagy kívüli speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése.
- Segítő együttműködés a szülőkkel.

Inkluzív pedagógia a dajka munkájában, az óvónő és a dajka együttműködése:

- Szerepváltás a dajka munkájában.
- Óvónő dajka kapcsolata a gyermek számára modell értékű.
- A dajka kompetens szerepkört tölt be.
- A dajka segítő szerepet tölt be.

Eredményességi mutatók:

- ha a gyerekek jól érzik magukat az óvodában,
- a közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe,
- örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon,
- a bemeneti állapothoz viszonyítva kimutatható a fejlődés.

Az Alapító Okirat szerint felvállaljuk a következő fogyatékkal élő gyermekek fejlesztését:

1. Mozgásfogyatékos gyermek

Cél: a mozgásos tapasztalatszerzés, szocializáció fejlesztése.

Óvónő feladatai:

- Speciális, egyénre szabott eszközök használatának megtanítása.
- Tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- A megfelelő mozgás és élettér biztosítása.
- A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások során valósítsa meg.
- A napirend egészébe építse be az elsajátított mozgásminták rögzítését, szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatását.
- Önállóságra nevelés.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások mozgáskorlátozott gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

2. Érzékszervi fogyatékos, gyengén látó gyermek

Cél: a környezet vizuális megismertetése, mert a gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését, a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja.

Óvónó feladatai:

- Látásnevelés (a látásmaradvány használatának megtanítása közeli és távoli környezetben)
- Nagymozgások fejlesztése (térbeli tájékozódás a látás felhasználásával, mozgásbiztonság, mozgáskoordináció).
- Finommozgások fejlesztése (kézügyesség fejlesztése)
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése.
- Segítse a közös játékban való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást.
- Segítse a viselkedési formák megtanulását, gyakorlását, a közösség előtti bátor szereplést.
- Kiemelten kezelje az önkiszolgálás megtanítását.
- Figyeljen a higiéniére, különösen a szem tisztántartására.
- Mindig vegye figyelembe a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel a szembetegségre.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások a látássérült gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

3. Érzékszervi fogyatékos, nagyothalló gyermek

Cél: a nagyothalló gyermek - ugyan különböző mértékben, - de közelítse meg halló társaik nyelvi teljesítményét.

Óvónó feladatai:

- A nyelvi kommunikáció megindítása.
- A kommunikációs igény és a tevékenység állandó erősítése.
- A beszédértés javítása.
- A beszédérthetőség folyamatos fejlesztése.
- Szókincsfejlesztés.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások nagyothalló gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

4. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek: (tanulásban akadályozott)

Cél: A társakkal történő együttműködést, a spontán tanulást, a kommunikáció fejlődését segítse, a számtalan élmény és minta, melyet a kortárskapcsolatokban megél.

Óvónó feladatai:

- A gyógypedagógiai segítséggel együtt gondoskodjon arról, hogy a gyermek a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel a tanulmányait elkezdheti.

Módszertani ajánlás:

Értelmileg akadályozott gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

5. A beszéd fogyatékos gyermek:

Cél: Az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése alapozza meg a tanulási zavarok megelőzését.

Óvónő feladatai:

- Működjenek együtt a logopédussal, a szülővel.
- A beszélő környezet legyen minta a gyermek számára.
- Bábozzon, és adjon lehetőséget a gyermek bábozására.
- Sokat meséljen, énekeljen.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások a beszéd fogyatékos gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

6. Autista, ép értelmű gyermek:

Cél: A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése, a viselkedés problémák terápiája.

Óvónő feladatai:

- Önkiszolgálás kialakítása.
- Rágás, evés fejlesztése.
- Szobatisztaság elérése.
- Kognitív terápia.
- Kommunikációs fejlesztés
- Gyermek szükségletéhez alkalmazkodó, a természetes élethelyzetet kihasználva, a meglévő töredékkészségek fejlesztése.
- Egyéni terv szerint, speciális módszerekkel, eszközök használatával, egyéni fejlesztési helyzetekben a szakember bevonásával történjen a gyermek fejlesztése.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások autizmussal élő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez kiadvány.

7. A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődése tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek nevelése.

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődés súlyos rendellenességével küzdő gyermekek nevelése.

Cél: A gyermek egészséges énképe, önbizalma, kudarcűrő képessége, önállósága kialakuljon.

Óvónő feladata:

- A gyermek érdeklődési területének feltárása.
- Feladattudat, ismeretszerzési motiváció kialakítása.

- Figyelem fejlesztése.
- Nyelvi kifejezőkészség, kommunikációs készség fejlesztése anyanyelvi játékokkal, drámajátékokkal.
- Vizuális tevékenység biztosítása nagy felületen.
- Énekes játék közben sikerélményhez juttatás.
- Mozgásigény kielégítése, mozgáskoordinációs képességek fejlesztése.

Módszertani ajánlás:

Ajánlások pszichés fejlődés zavaraival küzdő gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez I.

Módszertani alapelvek a fogyatékkal élő gyermekek fejlesztéséhez:

- Diagnózisra épülő sokoldalú képességfejlesztés.
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása.
- Segítségnyújtás az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén.
- Annak belátása, hogy a gyermek kiemelkedő tevékenységekre is képes lehet

8. Értelmileg akadályozott, közepsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek

Az óvodapedagógus feladata:

- Vegye figyelembe a rájuk jellemző sajátos jegyeket, melyek a következők: magasabb szintű gondolkodásra nem képesek, ismereteiket nem tudják alkalmazni, mozgásuk összerendezetlen, figyelmük szétszórt, rövid idejű, beszédfejlődésben súlyosan elmaradnak, hajlamosak indulatkitörésre vagy közömbös, gátolt viselkedésre. Az egyszerűbb munkafolyamatokra megtaníthatók. Egyszerű verseket, rövid meséket sem minden esetben értnek meg. Segítséget jelenthet, ha a mesét a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének megfelelően feldolgozzuk, azokkal a szavakkal próbáljuk elmondani, amelyek a szókincsében megtalálhatók.
- Nevelésük során állandó felnőtt jelenlétet és segítségadást kell biztosítani.
- Fejlesztő munkája során építsünk érdeklődési körükre (zene, mozgás), utánzó-készségükre.
- Az óvónő vegye figyelembe, hogy a szokások kialakulása, a fejlesztő folyamat hosszabb ideig tart, ezért fontos a rendszeresség, fokozatosság és több idő biztosítása a tevékenységek végzéséhez.

9.A hallássérült gyermekek

A súlyosan hallássérült – siket – és enyhébb hallássérült –nagyothalló- gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

Pedagógiaiailag 30 Db feletti hallás veszteségnél beszélünk hallássérüléstről.

Fajtái:

- Nagyothallók-, van spontán beszéd
- Siket- nincs önálló spontán beszéd

Célunk:

A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ismerje meg a gyermek életútját, vegye figyelembe egyéni sajátosságait.
- Sajátítsa el a hallókészülék kezelését.
- Készítse fel a gyermekcsoportot és a szülőket a befogadására.
- Biztosítsa a gyermek sérülésének megfelelő környezetet, eszközöket.
- Fejlessze a beszéd tartalmi és formai jegyeit, építsen az aktív nyelvhasználatra, különösen a beszédértésre, szájról olvasási készségre, érthető kiejtésre, maradékhallás fejlesztésére, szókincs bővítésére.
- A személyiséglapon az egyéni fejlesztési terv készítésekor kérje a szurdopedagógus segítségét.
- Segítse kellő mimikával, gesztusokkal, szájról olvasással a kommunikációjukat.
- Vegye figyelembe, hogy a vizuális nevelés, mozgásfejlesztés és matematika területén jó teljesítmény elérésére képesek. A legproblematikusabb terület náluk az irodalmi és zenei nevelés. E területen különös segítséget igényelnek. Fontos, hogy mesélésnél jól hallják és lássák az óvónőt. Több oldali megerősítéssel segítse a szókincsük gyarapodását, mesék, versek megértését (bemutatás, illusztrálás, rajzzal, képekkel, bábokkal). Teremtse meg a többször ismétlés lehetőségét.
- A zenei nevelés feladatait a gyermekek hallásállapotának megfelelően tervezze.
- A környezeti témák feldolgozásánál részesítse előnyben a társasjátékokat, puzzle, memory játékokat, képek sorba rendezését, manipulatív tevékenységeket.
- A különböző tevékenységek szervezése során figyeljen arra, hogy mindig az óvónővel szembe üljön a hallássérült gyermek, de társait is jól láthassa.
- Többször kérdezzen vissza, ezzel ellenőrizze a közlései, utasításai megértését.
- Az ismeretszerzés folyamatában és a gondolkodási műveletek fejlesztése során részesítse előnyben a vizuális és taktilis ingereket, fordítson figyelmet a környezet tárgyainak megfigyelésére, a változások észrevételére és azok verbális megfogalmazására.

5.2. Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, migráns gyerekek integrált nevelése, differenciált fejlesztése

Valljuk, hogy a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét.

Az élet első évei meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, képességek, kompetenciák, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. Ezért a kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarckokat. A szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyerekek sokszor a potenciális tanulási zavar tüneteit mutatják, pedig nehézségeiket általában a kulturális elmaradottság okozza. A családi környezetkárosító hatása megnyilvánulhat a kisgyerek testi fejlődésben, az értelmi fejlődésben, az érzelmi és erkölcsi élet zavarában. A gyerek fejlődését befolyásoló legjellemzőbb életvitelbeli problémák:

- a család életében nincs időbeosztás, a napi élet szervezetlenül zajlik,
- a szülők alacsony iskolázottsága, melynek következménye kommunikációs készségük gyengesége, szókincsük hiányossága, olvasás iránti igénytelenségük, esetenként írástudatlanság,
- a testápolás alapvető szokásainak alacsony szintű igénye és kielégítése, esetenkénti hiánya,
- elhanyagoló, gyerekek életkori igényeivel nem törődő szülői magatartás.

Hisszük azonban, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a kisgyerekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak.

Feladatainkat e helyi pedagógiai program alapján, egyes nevelési területek erőteljesebb középpontba helyezésével és tudatosabb érvényesítésével kívánjuk megoldani, ezért itt nem térünk ki részletesen a nevelés tartalmára.

Célunk:	Feladataink:
Szervezés	
A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodai beiratásának támogatása.	A teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében: egyeztetés az önkormányzat nyilvántartásával, kapcsolatfelvétel a védőnővel, az óvodai beiratkozás közzététele, előzetes családlátogatás, valamint a be nem iratkozott gyerekek felkutatása.
Célunk:	Feladataink:
Integrációt elősegítő csoportalakítás.	Olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányos eloszlását: lehetőség szerint vegyes életkorú csoportok szervezése, a HHH gyerekek arányos elosztása a csoportokban
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.	Az érintett családok személyes megkeresése, védőnő, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat bevonása, óvodavezetői felszólítás, jegyző értesítése.
A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.	Szülői igények felmérése, az igényekhez igazodó nyitva tartás megszervezése.
Pedagógiai munka kiemelt területei:	
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés.	Anamnézis felvétele, fejlettségmérő lap kitöltése a bemeneti állapot rögzítése.
A kisgyerekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.	Fokozatos, édesanyjával történő beszoktatás megszervezése, a kisgyerekek igényeihez igazítva, kedvenc otthoni játék, egyéb tárgy behozatala.
Kommunikációs nevelés.	Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés,

	beszédészlelés fejlődésének elősegítése, beszélgető kör szervezése, infokommunikációs játékok biztosítása, könyvtárlátogatás.
Érzelmi nevelés, szocializáció.	Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés készségeinek alakítása, bizalomépítő és kapcsolatteremtő játékok, közös óvodai rendezvények szervezése.
Egészséges életmódra nevelés.	Egészséges életmód szokásainak alakítása, mozgásfejlesztés, kirándulások, séták szervezése, szelektív hulladékgyűjtés.
Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.	Az óvoda környezetében lévő szokások, hagyományok ápolása, multikulturális játékok, mesék, dalok megismertetése, a különbözőségek elfogadtatása, adománygyűjtés, jeles napok megünneplése a családokkal.
Korszerű óvodapedagógiai módszerek.	A kisgyerek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, fejlesztőpedagógiai eljárás, projektoktatás, differenciálás, kooperatív technikák alkalmazása, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel intervenció partneri együttműködés.
Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka:	
Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése.	A kisgyerek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatra irányítása.
Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.	A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok.
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése.	Ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása.
Célunk:	Feladataink:
A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés.	Részvétel a segélyezési eljárásban, hogy egyetlen kisgyerek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége miatt.
Óvoda-iskola átmenet támogatása:	
Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka.	Az iskolai beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek, attitűdök megalapozása, a részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, szükség szerint korrekciója, egyéni fejlődési ütemhez igazított egyéni fejlesztés, logopédiai szűrés és foglalkozás.
Iskolaválasztás támogatása.	A kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás,

	tanácsadás, valamint nyílt óra látogatása az iskolában, iskolai rendezvényen való részvétel az óvodásokkal.
Az érintett iskolákkal közös óvoda – iskola átmenetet segítő program kidolgozása.	Egymás pedagógiai munkájának megismerése, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok.
A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.	Az első osztályos gyerekek teljesítményének megismerése óralátogatáson, konzultáció keretében a tanítónővel.
Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:	
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.	Családlátogatás alkalmával ismerkedés a gyerekek otthoni körülményeivel, a családi nevelés elveivel, játékdélután szervezése a szülők bevonásával.
Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.	Az egyéni fejlődés megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, nyíltnapok szervezése.
Egyéni beszélgetések.	Gyerekekkel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.
Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése.	Szülői érdekképviseleti szerv létrehozásának segítése, szemléletformáló beszélgetések, előadások szervezése, tájékoztatás a szociális juttatásokról, segédkezelés segély iránti kérelmek megírásában, játék, mesekönyv kölcsönzés, csere-bere akciók szervezése.
Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása.	Szülői igények és elégedettség mérése, a működés hozzáigazítása.

Eredményességi mutatók:

- a halmozottan hátrányos helyzetű 3 éves gyerekek közel teljes körűen bekerülnek az óvodai nevelésbe,
- csökken az igazolatlan mulasztások száma,
- a családok bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, óvodavezetéshez,
- a gyerekek többsége tanköteles korára eléri az iskolai beilleszkedéshez szükséges fejlettséget.

5.3. Kiemelkedő képességű gyermekekkel való egyéni foglalkozás

Célunk: A tehetséges gyermek felismerése, továbbfejlesztése.

Feladatunk:

- Megfelelő környezeti feltételek megteremtése, derűs, nyugodt inkluzív óvodai légkör biztosítása.

- A fejlődés feltételeinek biztosítása (eszköz, anyag, hely, idő), speciális szükségletek kielégítése.
- Biztatás, támogatás, tevékenységek biztosítása.
- Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése, különbözőségek elfogadása.
- A tehetség és megjelenési formájának felismerése:
 - Intellektuális képességekben (szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás)
 - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
 - Viselkedés jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A szülő segítése gyermeke nevelésében.

Az óvónő feladata:

- Differenciált feladatátadással egyéni, páros és mikrocsoportos foglalkoztatási formában az egyéni képességek fejlesztése.
- Kiemelkedő képességű gyermekek számára fejlesztési terv készítése, a tehetséges gyermek „erős oldalainak” megerősítése, a fejlesztési eredmények rendszeres értékelése.
- Pozitív értékeléssel (óvodapedagógus, gyermek, szülő) sikerélmény biztosítása.

Eredményességi mutatók:

- A gyermek igényli kiemelkedő képességeinek fejlesztését, azt örömmel éli meg, belső motivációja a fejlődés.
- Megtalálja kiemelkedő képességének megfelelő tevékenységet.
- Képes önálló, látványos és színvonalas produktumok létrehozására.

5.4. Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Célunk:

Biztosítani minden kisgyerek számára a fejlődéséhez szükséges feltételeket, lehetőségeket. Olyan légkör, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenység kialakítása az óvodában, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik kisgyerek bármilyen oknál fogva hátrányos, diszkriminatív helyzetbe kerüljön.

Veszélyeztetettség:

Olyan – a gyerek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a kisgyerek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Ez jellemzően a család elhanyagoló nevelés-gondozásában, embertelen lakhatási körülményekben, valamint a devianciák halmozott előfordulásában érhető tetten – alkohol-, kábítószer-fogyasztás, brutalitás, bűncselekmények elkövetése. Az óvoda vezetője köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Hátrányos helyzetű gyerekek:

Az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek:

A hátrányos helyzetű gyerekek közül halmazottan hátrányos helyzetű az a kisgyerek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint a kisgyerek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmazottan hátrányos helyzetű az a kisgyerek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Az óvónő feladatai:

- Elősegíti a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodába kerülését, rendszeres óvodába járását.
- Igazolatlan hiányzás esetén tájékoztatja a gyermekvédelmi felelőst.
- Biztosítja a gyerekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tesz.
- Az újonnan érkező gyerekek befogadását segíti, beilleszkedésüket igyekszik zökkenőmentessé tenni.
- A problémákat, a veszélyeztetett vagy hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri, jelzi a gyermekvédelmi felelősnek, és adekvát szakember – pl. pszichológus segítségét kéri.
- A hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetben lévő gyerekek felzárkóztatását differenciált fejlesztéssel segíti.
- A szülőkkel korrekt, kölcsönös tiszteleten és bizalmon alapuló együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködik.
- A családok szociális és anyagi helyzetének ismeretében a támogatáshoz való hozzájutást javaslatával elősegíti.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíti a kisgyerek családban történő felnevelését.
- A prevenció minden gyerekre történő kiterjesztése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre.
- Ahol szükséges, a nevelési évet indító csoportos szülői értekezleteken tájékoztatja a szülőket az óvodában folyó gyermekvédelmi tevékenységről, a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekről.
- Munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleten, évvégén írásos beszámolót készít, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítása szerint.
- Szükség szerinti korrekt kapcsolatot tart: a nevelési tanácsadóval, gyámhatósággal, pártfogókkal, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és erről tájékoztatja az óvodavezetőjét és kollégáit is.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű gyerekeket.
- Feljegyzést vezet a családdal kapcsolatos intézkedésekről, eredményekről.
- Együttműködik az óvónőkkel, szakmai segítséget nyújt az esetek megoldásához.

- Javaslatot tesz, illetve kezdeményez különböző segélyezési, támogatási lehetőségeket.
- Együttműködik, segítséget nyújt a szülőknek problémáik megnyugtató, a gyerekek érdekeit szolgáló megoldásában.
- Szociális akciókat szervez, közreműködik az adományok elosztásában.

Az óvodavezető feladatai:

- A gyerekek mindenekfelett álló érdekeinek és jogainak érvényt szerez.
- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az ott szerzett ismereteiről, tapasztalatairól.
- Védő, óvó intézkedés esetén felveszi a kapcsolatot és együttműködik a családdal, védőnői hálózattal, családsegítővel, jóléti szolgálattal, a kerület gyámügyi osztályával.
- Évente egy alkalommal értékeli, minősíti a gyermekvédelmi munka eredményességét.
- Meghatározza az étkezési kedvezményeket a törvényi jogszabályoknak és az önkormányzati rendeletnek megfelelően, erről tájékoztatja a szülőket.
- A gyerekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén megfelelő segítséget nyújt a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek.
- Évente tájékoztatást kér a Gyermekjóléti Szolgálattól a családgondozás, védelembevétel eredményéről.
- A nevelési év évnyitó szülői értekezletén és a csoportos faliújságokon keresztül tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről.
- Szakemberek meghívásával, tanácsadással segít a szülők problémáinak megelőzésében, megoldásában.
- Eleget tesz a gyerekekkel, szüleikkel kapcsolatos adatok védelmének, titoktartási kötelezettségének.

Az óvoda és a gyermekvédelmi feladatban közreműködők munkája akkor eredményes ha:

- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget.
- A szülők bátran fordulnak problémáikkal az óvónőkhöz, és a vezetéshez .
- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

6. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK JELLEMZŐI

6.1. Személyi feltételeink:

	Intézmény:	Óvónő:	Dajka:	Technikai dolgozó	Gazdasági ügyintézők	Egyéb:	Összesen:
1.	Rózsa Óvoda	1 Magasabb vezető 1 Általános helyettes 1 Tagóvoda vezető 12	6	3	4	1 óvodatitkár 3 karbantartó 1 gyermek és ifj. védelmi felelős	33
2.	Attila Óvoda	12	6	2			20
3.	Hevesi Óvoda	12	6	2			20
4.	Hétszínvirág Óvoda	12	6	2			20
5.	Kertvárosi Óvoda	12	6	2,5			20,5
6.	Kossuth Óvoda	8	4	1			13
7.	Micimackó Óvoda	6	3	0,5			9,5
8.	Miklósfa Óvoda	8	4	3,5			15,5
9.	Palini Óvoda	6	3				9
10.	Pipitér Óvoda	12	6	3			21
11.	Rozgonyi Óvoda	10	5	1,5			16,5
12.	Vackor Óvoda	6	3	0,5			9,5
	Összesen:	119	58	21.5	4	5	207.5

Helyi pedagógiai programunk megvalósításához személyi feltételeink megfelelőek. Intézményünk valamennyi dolgozója rendelkezik a törvény által előírt, munkakörének betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel. **Nevelőmunkánk kulcs-szereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Irányítja a nevelési folyamatokat, egyben összehangolja, az óvoda működését segítő dajkák és más nem pedagógus munkakörben dolgozók munkáját, mellyel hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.** Óvodapedagógusaink szakmailag felkészültek, igényesek, rugalmasak, megfelelő modellt és mintát mutatnak a gyermekeknek. A migráns gyerekeket nevelő pedagógusok feladata, lehetőséget teremteni arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Intézményünk pedagógusainak, dolgozóinak hitvallása, hogy tevékenységünket közszolgáltatnak tekintjük, melyet a minőségi munkavégzés, az elkötelezettség és a csapatmunka határozza meg.

Nevelőmunkánkhoz segítséget nyújtanak az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény munkatársai: logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus és pszichológus. Mind a kolléganőkkel folytatott személyes beszélgetések, öt éves továbbképzési elképzelések, mind a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményei az óvodai pedagógiai programok sokszínűsége szükségessé teszik a pedagógusok rendszeres belső és külső továbbképzését, önképzését. Ennek személyre szóló lebontását az intézmények öt éves továbbképzési terve tartalmazza.

6.2. Tárgyi feltételeink

Intézményünk rendelkezik a helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyek hozzáférhetők és biztonságosak a gyermekek számára. Mindezzel biztosítjuk egészségük megőrzését és fejlődését.

Az alábbi eszközök szükségesek nevelőmunkánk sikeres megvalósulásához:

- játékeszközök,
- mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt segítő eszközök,
- zene, ének, énekes játékok eszközei,
- anyanyelvi nevelés, kommunikációs képességek fejlesztését segítő, mesedramatizálás eszközei,
- értelmi képességeket, készségeket fejlesztő eszközök,
- ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök,
- természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök,
- munka jellegű tevékenységek eszközei,
- udvari játék és mozgásfejlesztő eszközök,

Mindezek megfelelnek a 11/1994 MKM rendelet kötelező eszköz- és felszerelési jegyzékben foglaltaknak.

Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

A csoportszobák, kiszolgáló és egyéb helyiségek tágasak, világosak, jól felszereltek, lehetőséget biztosítanak a megfelelő munkakörülményekre, a gyermekek komfortérzetének kielégítésére, valamint a szülők fogadására.

Tornaszobáink alkalmasak a speciális mozgásfejlesztésre, torna- és mozgásfejlesztő

eszközökkel kiválóan ellátottak.

Óvodáink tárgyi eszközeit, berendezéseit a célszerűség, az esztétikusság, valamint a biztonságos kivitelezés jellemzi. Megfelelnek a gyermekek biztonságának, kényelmének és változó testméretének. A célszerűség mellett fejlesztéseink során előnyben részesítjük a természetes anyagokat. Hangsúlyt fektetünk a minőségre, igényességre, tartósságra. A tárgyi felszereléseket a gyermekek számára hozzáférhető módon, biztonságosan helyezzük el.

Udvaraink parkosítottak, részben füves, aszfaltozott, kavicsos, vagy beton burkolatúak.

Csoportonként homokozók, mozgásfejlesztő játékok, kerékpárok, nyáron pancsoló medence áll a gyermekek rendelkezésére.

Az eszközök beszerzése költségvetési forrásból folyamatosan történik, amit kiegészítünk pályázatokon nyert forrással, illetve alapítványi támogatással.

6.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE, A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI

Célunk:	Az óvónő feladatai:	Tartalom:
<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek életkorának és egyéni sajátosságainak megfelelő életritmus és az ebben foglalt szokások, normarendszerek fejlesztő tevékenységek rugalmas napirendi keretek közötti megvalósítása - Az integrált nevelésben a rugalmas napirend előnyeire építve, a szokás – normarendszerhez való elemi alkalmazkodási képességeinek kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek szükségleteit, igényeit figyelembe véve a stabilitás, folyamatosság, rugalmasság jegyében szervezett napirend, hetirend kialakítása - A gyermek komfortérzetéhez szükséges optimális körülmények biztosítása - Folyamatos szabad játék lehetőségének megteremtése - A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása - A gondozással kapcsolatos tevékenységek, szorosan együttműködve a dajkával - A tevékenységbe ágyazott komplex készség és képesség fejlesztés feltételeinek megteremtése (hely, idő, eszköz) 	<p style="text-align: center;">Csoportszervezés elvei</p> <p>Az óvoda és a gyermek érdekének megfelelően a felvett gyermekek életkorának függvényében homogén és / vagy heterogén csoportok kialakítása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az óvónő által szervezett tevékenységek szervezeti keretei: <ul style="list-style-type: none"> ○ kötetlen jellegű ○ kötött jellegű - Fejlesztési tartalmak szervezeti formái: <ul style="list-style-type: none"> ○ egyéni, páros ○ mikrocsoportos ○ frontális
Megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése		
<ul style="list-style-type: none"> - A szervezett mozgásfejlesztés (testnevelés) kis – középső - és nagycsoportban egyaránt kötött formában történik. - Minden más tevékenység párhuzamosan folyik, a gyermek vagy az óvónő kezdeményezésére. <p>Hetirendünkben határozzuk meg a domináns tevékenységek sorát. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki a teljes nyitva tartás alatt foglalkozik a gyerekekkel. A hetente ritmikusan visszatérő tevékenységek rendszere biztosítja a különböző fejlesztési tartalmak harmonikus egyensúlyát. A heti rendben meghatározott domináns tevékenységek, az aktualitástól, spontaneitástól a szituációktól a gyermekek igényeitől, illetve az időpontokhoz kötött gyermekprogramoktól függően változhatnak. Szem előtt tartjuk a komplexitásban rejlő lehetőségeket, valamint a szabad játék kitüntetett szerepét.</p> <p>Heterogén csoport összetétel esetén a gyerekek életkorának és fejlettségének függvényében alakul a választható tevékenységek aránya.</p> <p>Napirendünk biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekhez.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rugalmassága a gyermek szükségleteihez igazodik – különös tekintettel a SNI, HH, HHH, migráns gyermekek igényeire. 		

6.4. Napi és hetirend alakítása

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyerekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

A napirend tekintetében az udvarra történő kimenetel és bejövetel időpontjának meghatározása a mérvadó, mellyel elkerülhető az egyszerre történő, tömeges csoportmozgás.

A napirend kialakítása során törekszünk a gyerekek életkorának és egyéni igényének megfelelő életritmus kialakítására. A napirenden belül ezért a legtöbb időt a gyerekek legfontosabb tevékenysége, a szabad játék kapja. A szabadlevegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

Az érzelmi biztonságot a napirendben rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységekkel – ebéd, pihenés – igyekszünk megteremteni, melyek segítik a gyerekeket eligazodni az időben, és egyben megadják a napi életritmust is. Így a napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a kisgyerekek számára.

A gyerekek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó egyensúlyának biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabadlevegőn való hosszú idejű tartózkodást – évszakokhoz igazodó fokozatos növelését –, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye, illetve a tevékenységek párhuzamosan is végezhető.

Napirendi keret

3 – 4 évesek → kiscsoport

Idő	Tevékenység
6 - 7	Szabad játék
7 – 10 ¹⁵	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai. Játékba integrált kötetlen tanulás. Mindennapi testnevelés, kötelező testnevelés heti egy alkalommal
10 ¹⁵ - 11 ³⁰	Öltözködés, udvari játék, levegőzés, séták
11 ³⁰ – 12 ¹⁵	Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd
12 ¹⁵ - 12 ⁴⁵	Előkészület a pihenéshez
12 ⁴⁵ - 15	Pihenés előtti mese, pihenés
15 – 17	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

4 – 5 évesek → középső csoport

Idő	Tevékenység
6 - 7	Szabad játék
7 – 10 ¹⁵	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízóriai. Játékba integrált kötetlen tanulás, kötött foglalkozás Mindennapi testnevelés, kötelező testnevelés heti egy alkalommal
10 ¹⁵ – 11 ³⁰	Öltözködés, udvari játék, levegőzés, séták
11 ³⁰ – 12 ¹⁵	Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd
12 ¹⁵ – 12 ⁴⁵	Előkészület a pihenéshez
12 ⁴⁵ - 14 ⁴⁵	Pihenés előtti mese, pihenés
15 – 17	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

5 – 6 – 7 évesek → nagycsoport

Idő	Tevékenység
6 - 7	Szabad játék
7 – 10 ³⁰	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízóriai, Játékba integrált kötetlen tanulás, kötött foglalkozás Mindennapi testnevelés, kötelező testnevelés heti két alkalommal
10 ³⁰ – 11 ⁴⁵	Öltözködés, udvari játék, levegőzés
11 ⁴⁵ – 12 ³⁰	Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd
12 ³⁰ – 14 ³⁰	Pihenés előtti mese, pihenés
14 ⁴⁵ – 17	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

Heterogén csoport esetén az adott csoporthoz közelebb álló napirendet valósítjuk meg

Nyári napirend (június 1.-től, augusztus 31.-ig)

Idő	Tevékenység
6 - 7	Szabad játék
7 - 12	Párhuzamos tevékenységek: játék a szabadban, tízórai, fürdés, napozás, egyéb szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység, mosdóhasználat
12 – 12 ³⁰	Előkészület az ebédhez
12 ³⁰ – 13	Ebéd
13 - 14 ⁴⁵	Pihenés előtti mese, pihenés
14 ⁴⁵ – 17	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, játék a szabadban, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

Hetirend minta

Csoport	Kötetlen tevékenységek	Heti alkalom	Kötött tevékenységek	Heti alkalom
Kis	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vers – mese ▪ Mindennapi testnevelés ▪ Ének - zene, énekes játék ▪ Rajzolás, mintázás, kézimunka ▪ Külső világ tevékeny megismerése 	<p>Naponta Naponta 1 1 1</p>	Mozgás	1
Középső	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vers - mese ▪ Mindennapi testnevelés ▪ Rajzolás, mintázás, kézimunka ▪ Külső világ tevékeny megismerése ▪ Matematika tartalmú tapasztalatok ▪ Ének – zene, énekes játék 	<p>Naponta Naponta 1 1 1 1</p>	Mozgás	1

Nagy	▪ Vers –mese	Naponta	Mozgás	2
	▪ Mindennapi testnevelés	Naponta		
	▪ Rajzolás, mintázás kézimunka	1		
	▪ Külső világ tevékeny megismerése	1		
	▪ Matematika tartalmú tapasztalatok	1		
▪ Ének – zene, énekes játék	1			

Az óvodás gyermek számára a **kötetlenség** a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, amely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenységek szabad megválasztását.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Minden nap egy kiemelt nevelési terület köré csoportosítva valósítjuk meg a komplex ismeretnyújtást.

6.5. Az óvodai nevelőmunka tervezése

Tervező munkánkat a kitűzött célok és feladatok függvényében, a gyerekek egyéni fejlődési üteméhez és jellemzőihez igazítjuk.

- **Nevelési tervet** egy évre készítünk, melyet a féléves eredmények alapján, ha szükséges, módosítunk.
- **Tematikus terv** készítés egész évre keretjellegetően, minden műveltségi területre vonatkozóan. Ezen tervek elkészülnek a három korcsoportra lebontva, illetve a vegyes csoport sajátosságait figyelembe véve külön is.
- **Heti, vagy kétheti nevelési-tanulási terv** készítés, ahol a feladatrendszerünkben kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. Tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalú megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. A műveltségi területeket még tervezésben sem választjuk teljesen külön, a minél több komplex tevékenység tervezésére törekszünk projekt rendszerben. A projektmódszer jól igazodik az alapelvekben deklarált gyermekközpontú szemléletünkhöz, hiszen a problémafelvetés és a megoldási lehetőségek keresése nagymértékben a gyerekek kezdeményezésére épül. Lehetőséget teremt a játékos kutatásra, felfedezésre, kalandozásra, egy-egy téma alapos körüljárására, összefüggések feltárására, vagyis saját cselekedetein, élményein keresztül történő tapasztalatszerzésre.
- Fontosnak tartjuk a **gyermek folyamatos megfigyelését**, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről. Konkrét megfigyelések adnak alapot az egyéni differenciált fejlesztés további megtervezéséhez. E tekintetben **minden óvodában egységesen a „3-7 éves gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció”** című szakmai kiadványt alkalmazzuk.
- **Negyedévenként esemény tervkészítés.** Ide kerülnek a különböző aktuális tennivalóink, velük kapcsolatos szervezési feladataink, pl.: szülői értekezlet tartása időpont meghatározással, ünnepeink, kulturális rendezvények látogatása, stb.
- **Hetirend, napirend összeállítása.**

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata. Az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka további tervezéséhez.

További pedagógiai dokumentációk

- **intézményi éves munkaterv:** az előző nevelési év eredményeinek számbavétele, az adott nevelési év feladatainak konkrét terve
- **csopornapló/csoporttervek:** a helyi pedagógiai program és az intézményi éves munkatervben meghatározott feladatok figyelembevételével a gyerekcsoport szokás- és normarendszer alakításának, a tanulás projektjeinek megtervezése.
- Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény által készített szakvélemény. Logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus feljegyzései, éves tervei, egyéni fejlesztési tervei. Egyéb szakmai szolgáltató, egészségügyi, gyermekvédelmi szolgálat iratai vagy másolata.

6.6. Az óvoda kapcsolatrendszere

Nevelési koncepciónk egyik lényeges eleme a gyerekek harmonikus, egészséges fejlődését szolgáló együttműködés kialakítása és fenntartása a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, gyermekvédelmi intézményekkel, egészségügyi szolgálatokkal, különösen a védőnői hálózattal, a szociális segítségnyújtás intézményeivel, civil szervezetekkel, szakmai szolgáltatókkal, és természetesen az óvodánkba járó családokkal. Konkrétabban csak a család és az óvoda együttműködésének sajátosságait határozzuk meg az alábbiakban.

6.6.1. Óvoda és család

Gyermekeink egészséges fejlődése, személyiségük kibontakoztatása érdekében, és az esetlegesen felmerülő problémák mielőbbi oldása céljából fontosnak tartjuk a kölcsönösen segítő, korrekt óvoda–szülő kapcsolat kialakítását. A családdal való eredményes együttműködéshez nélkülözhetetlen az óvónők empátiája, gyermekismerete, pedagógiai és pszichológiai felkészültsége és a gyerekek fejlődéséért érzett felelőssége. Az együttműködés kialakításában kezdeményező. Az együttműködés során tapintatos, türelmes, elfogadó, toleráns és diszkrét, figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Ehhez feltétlenül választ kell kapnia az alábbi kérdésekre:

- milyen a család szerkezete
- hol van a kisgyerek testvérek között elfoglalt helye
- a szülők milyennek látják gyermeküket
- milyen jövőt szánnak neki
- van-e nevelési problémájuk, ha igen, mi
- milyen a szülők iskolázottsága
- milyen a szülők munkavállalási hajlama és lehetősége
- biztosított-e a család megélhetése
- elfogadnának-e külső segítséget
- miben tudnának segíteni az óvodának, a szülőket milyen területen tudja az óvoda bevonni

Az óvoda és család együttműködésének formái

- A **családlátogatás célja**, hogy az óvodapedagógus megismerje a kisgyereket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a családi nevelés elveiről, szokásairól. A kisgyerek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végzik ezt. Az első családlátogatást még kiscsoportban meg kell szervezni, később többször is, ha ez indokolt a gyermek fejlődése szempontjából. A tapasztalatokat írásban rögzítjük. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerülhet sor.
- **Beszoktatás, célja:** A családból vagy bölcsődéből érkező gyerekek szociális átmenetének, beilleszkedésének segítése.
Különbséget kell tennünk a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyerekek között. Beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben számára ismeretlen új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával vagy ennek ellenkezőjével. Formái:
 - nevelési év megkezdése előtti ismerkedés
 - anyás beszoktatás
 - fokozatos beszoktatás
 A beszoktatás lehetőségéről a szülőket beiratkozáskor tájékoztatjuk, és arra motiváljuk, hogy gyermekük érdekében éljenek a beszoktatás lehetőségével.
- **A közös programok, ünnepek, célja:** lehetőséget teremteni a család és óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közelítésére.
 - A közös programok nemcsak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést.
- **Nyílt nap, célja:** a szülőknek lehetőséget biztosítani a napi óvodai életbe való betekintésre.
A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításukra is. Átéltetik a szabad játék készségekre, képességekre gyakorolt hatását, a kisgyerek kompetenciájának fejlődését.
- **Szülői részvétel a nevelési feladatok megvalósításában:** A szülőket igyekszünk bevonni az óvodai életbe, valamilyen képességük, tulajdonságuk, foglalkozásuk alapján modellként állítani a gyerekek elé. Ezek pl.
 - valamilyen gyerekek számára is érthető hobbi bemutatása
 - más kultúra szokásainak bemutatása
 - zenész, vagy valamely művészi ág képviselőjének előadása, műveinek bemutatása
 - érdekes eszközök, foglalkozások bemutatása
 - szabadidős tevékenységek, sportágak bemutatása
- **A fogadóórák, célja:** A szülők tájékoztatása a gyerekek egyéni fejlődéséről.
Megtartását célszerűnek tartjuk személyre szabottan, igény szerint, időpont-egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a kisgyerekkel, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti. Fontos, hogy az óvónő mindig felkészülten vegyen részt ezeken a megbeszéléseken.

–**Szülői értekezlet, célja:** az óvodát, a csoportot, a gyereket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvónő feladata a szülők tájékoztatásán kívül, véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A szülői értekezleten jelenléti ív írása és jegyzőkönyv készítése kötelező.

6.6.2. Óvoda és bölcsőde, óvoda és iskola kapcsolata

Célja: A szocializációs tér változásából adódó átmenetek megkönnyítése. Az együttműködés tartalmát és formáit az érzelmi és szocializációs nevelés, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlőségének biztosítása fejezetek tartalmazzák.

6.6.3. Kapcsolattartás egyéb nevelési-, oktatási-, szakszolgálati-, kulturális intézményekkel

Az óvodai élet alatt a **Klebelsberg Intézményfenntartó Központ** (általános iskolák), **Pedagógiai Szakszolgálatok** (Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény - pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus), az **Egészségügyi Szakszolgálatok** (orvos, szakorvosok, védőnő), a **Gyermek és Ifjúságvédelem Intézményei** a gyerekek nevelését speciális szakismereteikkel segítik.

A **közművelődési intézmények** (színház, mozi, közösségi ház, múzeumok stb.) rendezvényeit a gyerekek – alkalmazkodva életkori sajátosságaikhoz – érdeklődésüket figyelembe véve látogathatják csoportosan, pedagógus vezetésével vagy egyénileg, szüleikkel.

7. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

7. 1. Játék

„ A játék a gyermek útja annak a világnak a megismeréséhez
amelyben most élnek és amelyet
tovább alakítani hívatottak.” /Gorkij/

Az óvodában a játék a gyermekek legfőbb tevékenysége a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legfőbb mutatója.

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - A játék, mint örömforrás erősítse a gyermek pszichikumát, kreativitását, adjon élményt, járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, boldog óvodáskor megéléséhez. - A szabad játék túlsúlyának érvényesülése. 	<ul style="list-style-type: none"> - A szabad elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségének biztosítása. - A játék feltételrendszerének megteremtése /hely, idő, eszköz, megfelelő csoport légkör, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok/ az adott életkori sajátosságoknak megfelelően, a gyermekek egyéni fejlettségének, tapasztalatainak ismeretében. - A társas kapcsolatok fejlesztése /szeretet, barátság, empátia, tolerancia, szerepvállalás/ - A gyermekek számára érzelmi biztonság megteremtése /az óvónő tudatos jelenléte, nem direkt reakciói, a kérdés, a beszélgetés, mozgás szabadsága/. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gyakorló játék - Szimbolikus szerepjáték - Konstruáló játék - Szabályjáték 	<ul style="list-style-type: none"> - Óvodáskor végére a gyermekek képesek a társakkal való együttjátszásra. - Játékukban dominál a szimbolikus játék. - Tiszteletben tartják egymás játékát. - Ismerik és alkalmazzák az udvarias magatartás formáit a játék során. - Az óvónő egész személyisége, kommunikációja modell értékű az együttjátszás során. - Szívesen, önfeledten, elmélyülten és kitartóan játszanak. - Egyéni elképzeléseik, ötleteik vannak.

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - SNI, HH, HHH, migráns gyermekek számára a szabad játék legyen a szocializáció fő színtere. 	<ul style="list-style-type: none"> - A szabad játék folyamatosságának biztosítása. - A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja, hogy a szabad játék túlsúlya érvényesüljön. - Az óvónői kreativitásra építve a játékeszközök folyamatos fejlesztése. - SNI, HH, HHH, migráns gyermekek személyiségének differenciált fejlesztése játéktevékenységen keresztül, fejlettségtől függő, fokozódó komplexitású játékok megtanítása, megszerettetése. 		<ul style="list-style-type: none"> - Képesek elfogadni más, eltérő javaslatot is, kompromisszum készek. - Egyszerű építmények, modellek, szerkezetek reprodukálására képesek. - Alkotó fantáziájukkal új dolgok alkotására is képesek. - A kialakított szabályokat betartják, koruknak megfelelő szabálytudattal rendelkeznek. - A problémahelyzeteket megfelelően kezelik, újszerű megoldásra törekszenek. - Játékeszközeikben felismerik a hulladékhasznosítás által létrehozott termékeket.
A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése			
<ul style="list-style-type: none"> – Jó napirend kialakításával biztosítjuk a hosszantartó, zavartalan játékidőt és a gyermekek számára a fejlettségüknek megfelelő játékeszközöket. – A gyermeki fantáziát segítő anyagok, eszköz álljanak a gyermekek rendelkezésére. A játékeszközök folyamatos bővítésére és fejlesztésére törekszünk. – Az óvónő irányító, segítő szerepe mindig a játszók igényeihez igazodjon, utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat kialakult bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. – Az óvónő szituáció érzékenysége, segítse elő a különböző fejlettségű, és képességű gyermekek együttjátzását, a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását 			

7. 2. Vers, mese

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<p>A könyv, az irodalom, a művészet iránti érdeklődés megalapozása</p> <p>A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meseélményekkel - a versek zeneiségével - a bábjáték és a dramatizálás eszközeivel <p>A gyermek saját vers és mesealkotása annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés módja legyen</p> <p>SNI, HH, HHH, különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekek beszédfejlesztése a különböző fejlődési szakaszokban, kommunikációs helyzetekben</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása - Az óvodás korú gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel - A gyermekek absztrakt gondolkodásának elősegítése, memória, intelligencia, kreativitás elősegítése, belső képvilágának fejlesztése - Népi értékek, hagyományok, klasszikus és kortárs irodalmi művek közvetítése - Az irodalom szeretetének megalapozása, az olvasásra nevelés elindítása - Mondókák, dúdolók, versek, ölbeli játékok ritmusával, mozdulatok, szavak egységével érzéki-érzelmi élmény adása 	<ul style="list-style-type: none"> - Mese, vers, mondóka, dúdoló, ölbeli játékok - Klasszikus és kortárs irodalmi művek - Könyvek, folyóiratok nézegetése - Színházi élmények nyújtása - Irodalmi élmények reprodukálása, mesekönyvek, leporellók készítése, meselemez - Bábozás, dramatizálás 	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, mondókákat. - Várják, igénylik a mesehallgatást. - Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak egymás és maguk szórakoztatására. - Tudnak meséket, történeteket kitalálni és azt mozgásban, illetve képben megjeleníteni. - Figyelmesen végig tudják hallgatni óvónőiket, társaikat. - Bővül szókincsük, fejlődik kifejezőkészségük, kialakul az összefüggő beszéd. - Képesé válnak a valós és a mesevilág közötti elvonatkoztatásra. - Kialakul a könyv szeretete, óvása, megbecsülése. - Megismerkednek más népek irodalmi értékeivel. - SNI gyermek örömmel hallgatja a mesét, szívesen ismételtet verseket, rigmusokat, mondókákat, önmagához képest fejlődik verbális és nonverbális kommunikációs képessége.

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- Megfelelő, érzelmi biztonságot nyújtó hely, amelynek hangulata magával ragadja a gyermekeket.
- Kezdeményezéskor mese bevezető /pl.: gyertyagyújtás, zeneszignál, mesepárna stb./ - amely az irodalmi élmény befogadására motiválja a gyermeket.
- Mindennapi irodalmi élmény biztosítása, homogén illetve heterogén csoportokban kötetlen és kötött formában egyaránt.
- Az irodalmi anyag változatos repertoár, amelynek gerincét a magyar népmesekincs alkotja és bővül a világirodalom műveivel.
- Ölbeli mondókák, játékok, dúdolók, versek gyakori ismételtetése egyénileg és mikrocsoportban.
- Esztétikus és változatos eszközök biztosításával segítjük elő, hogy gyermekeink megjeleníthessék képileg vagy dramatikusan irodalmi élményeiket.

7. 3. Ének, zene, énekes játék, tánc

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - A gyermek zenei anyanyelvének, zenei érdeklődésének, zenei ízlésének, zenéhez kapcsolódó mozgások megalapozása, formálása. - Zenepedagógiai módszerek, ritmikus mozgás, tánc, ének nevelő hatásának érvényesítése. - Az éneklés, zenélés váljon részévé a mindennapi tevékenységnek, a felnőtt minta spontán utánzásával. - Az SNI, HH, HHH, migráns gyermekek komplex, egyéni ütemű személyiség fejlesztése a dallam, a ritmus, a mozgás és a beszéd összekapcsolásával 	<ul style="list-style-type: none"> - Az éneklés, zenélés megszerettetése. - Életkori sajátosságoknak megfelelő zenei anyag választása - Ünnepekhez, hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó, szokások, dalok, zenék megismertetése, ápolása. - Más népek dalainak, zenéjének megismertetése. - Zenei képességek, ritmusérzék, éneklési készség, szabad improvizáció, mozgás, zenei ízlés, kreatív zenei kedv fejlesztése. - A környezet hangjainak megfigyelése, közös zenei élmények biztosítása, énekes játékok, közös zenélés az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével. 	<ul style="list-style-type: none"> - Magyar népi énekes- mozgásos játékok, néptánc, népi mondókák - Magyar népszokások, hagyományok, jeles napok, ünnepek dalai, játécai, mondókái. - Más népek dalai, gyermekeknek írt műdalok, kortárs zenei művek. - Zenehallgatás: vokális és hangszeres zene, klasszikus, kortárs, nemzetiségek zenei műveinek felhasználása. - Ritmushangszerek megismerése, megszerettetése, használata. - Hangszerkészítés (óvónő, gyermek, dajka) 	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek szívesen játszanak énekes játékokat, gátlások nélkül dalolnak. - Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat. - Dallammotívum alapján felismerik a dalokat, megkülönböztetik a zenei hangokat más zörej hangoktól. - Érzik és alkalmazzák az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát. - Ismernek néhány hangszert és képesek a ritmushangszerek alkalmazására. - Törekednek a tiszta éneklésre, képesek hat hangterjedelmű dalok előadására. - Tudnak egyszerű tánclépéseket, ismernek néhány térforma alakítási lehetőséget. - Szívesen hallgatnak zenét. - Érzik a zene – mozgás – nyelv lehetőségeit. - SNI, HH, HHH, migráns gyermek szívesen, felszabadultan énekel, részt vesz körjátékban, örömmel használja az egyszerű hangszereket. - Fejlődik önbizalma, derűs, nyugodt

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- Nyugodt kényelmes hely, meghitt légkör megteremtése.
- Eszközök, kellékek, hangszerek biztosítása, motivációhoz, gyakorláshoz.
- Felkészülten, megfelelő hangmagasságban énekeljünk, hangszerjátékunkkal színesítsük a mindennapjainkat.
- Segítsük a gyermeket az önálló feladatmegoldásban, élményszerzésben, a felnőtt minta spontán utánzásával válják mindennapi tevékenységgé az éneklés, zenélés.
- Vegyük figyelembe a gyermek fejlettségét, nemzetiségi hovatartozását, ehhez mérten differenciáltan határozzuk meg a zenei fejlesztési feladatokat, pozitív megerősítéssel segítsük őket.
- Használjuk a zenepedagógiai módszereket, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő, magatartászavarokkal küzdő, valamint SNI, HH, HHH, migráns gyermekek fejlesztésében /motorikus képesség fejlesztés, kreativitás, önbizalom/.
- A csoport összetételét figyelembe véve, az adott alkalomra tervezett anyag alapján lehet:
 - Kezdeményezés az óvónő által
 - Gyermekek spontán szerveződésével
 - Kötött tevékenységként

7. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - Gyermeki igény felkeltése az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az élmények befogadására - Vizuális tapasztalatok nyújtása, egyéni fejlettségnek, életkornak megfelelően - Szépség iránti vonzódás, művészetek iránti érdeklődés felkeltése, az alkotás örömeinek megtapasztalása - Ábrázolókézség, kézügyesség fejlesztése, tér-forma, színeképzetük gazdagítása - SNI gyermekeknél az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése 	<ul style="list-style-type: none"> - Az ábrázoló tevékenység feltételeinek megteremtése (hely, idő, anyag, eszköz) - Az egyéni fejlettség figyelembe vétele, differenciált fejlesztés, tolerancia, empátia érvényesítése. - Lehetőség szerint minél több természetes alapanyagú és allergénmentes eszköz használata -Az eszközök használatának megismertetése, az alkalmazás során betartandó szabályok közvetítése - A különböző anyagok és technikai eljárások bemutatása. - Népművészeti elemek felhasználásával hagyományápolás a környékbeli kézműves tevékenységek megismertetése. - Kézmozgásuk finomítása, grafomotoros képességek fejlesztése. - A környezet esztétikájával, esztétikai értékítéletekkel és művészi értékek bemutatásával ízlésformálás. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rajzolás - Festés - Mintázás - Kézimunka - Barkácsolás - Képalakítás, képmozaik - Építés - Ismerkedés műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, eljárásokkal, esztétikus tárgyi környezettel 	<ul style="list-style-type: none"> - Képközpontban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket - Fejlődik képi, plasztikai valamint térbeli komponáló képességük, gazdagodik fantázia világuk - Örömmel, bátran biztonságosan használják az ábrázolás eszközeit - Élnek az alkotás, létrehozás lehetőségeivel - Megismerik a népi, díszítő művészet alapjait, elemeit - Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- A gyermek életkori sajátosságának és fejlettségének megfelelően az ábrázolótevékenységének megtervezése (téma, technika, milyen tapasztalatokra épül, stb.), a szükséges feltételek megteremtése (hely, idő, anyag, eszköz).
- A foglalkozások mindhárom korcsoportban kötetlenül egyéni és mikrocsoportos formában zajlanak.
- A témák megjelölésénél építünk a gyermek élményeire, tapasztalataira, fantáziájára, ötletgazdagságára.
- A technikákkal való ismerkedés során a fokozatosság elvét tartjuk szem előtt, biztosítjuk a változatos anyag használatát, előtérbe helyezzük a természetes anyagokat.
- Az ábrázolás eszközei egész nap folyamán a gyermek rendelkezésére áll, összefonódik a játékkal, más művészeti és egyéb tevékenységekkel.
- Elsősorban a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, amely adott esetben játékeszközként is felhasználható.

7. 5. Mozgás

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<p>- A gyermekek természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségének és mozgáskoordináció fejlődésének elősegítése.</p> <p>- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése az óvodai nevelés minden napján</p> <p>- Egészséges életmód kialakítása, erősítése</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Testi-lelki harmónia érdekében</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tárgyi, személyi feltételek biztosítása - Mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása. - Kondicionális képességek fejl.: <ul style="list-style-type: none"> - erő és állóképesség fejl, - szervezet teherbíró kép. növelése, egészséges fejl.-nek segítése. - helyes testtartás kialakítása az izomegyensúly kial.-nak segítésén keresztül. - A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése - A testséma, a szem-kéz,- láb koordinációjának fejlesztése - A lábstatikai, tartási rendellenességek megelőzése - A gyermekek egyéni fejlettségéhez mérten az alapmozgások kialakítása, korrigálása, koordinációs zavarok csökkentése, a mozgás, a gondolkodás, érzékelés, észlelés együttes fejlesztése - A szociális képességek fejlesztése, az együttműködés és a társas magatartás kialakítása 	<p>Mozgás szabad játékban Fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2,5-3-4 éveseknél: természetes nagymozgások, - 4-5 éveseknél: szem-kéz, szem-láb koordináció, egyensúlyérzék, - 5-6-7 éveseknél: finommotorika, térpercepció, állóképesség, társra figyelés, versenyszellem <p>Mozgás kötelező testnevelési foglalkozáson – szabadban, ill. tornaszobában szervezett tudatos mozgásfejlesztés</p> <p>Fejlesztés tartalma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendgyakorlatok, - Természetes gyakorlatok - Láb- és tartásjavító gyakorlatok - Gimnasztika alapformájú gyakorlatok - Talajgyakorlatok - Szergyakorlatok - Játékok, páros gyakorlatok <p>A gyermek speciális szükségleteit szem előtt tartva a mozgást szabad játékban, balesetmentes környezetben, mindennap biztosítjuk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Megjelenik : a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas együttműködés, problémamegoldó gondolkodás. - A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban - Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni - Képesek sor- és köralkotásokra - Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni - Szeretnek futni- és páros lábon szökdelni, kisebb akadályokat átugrani - Egyensúlyoznak egy lábon, különböző szereken, emelt magasságban két lábon - Tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni, pattogatni, vezetni - Bátran végeznek ugrásokat - Tartásuk helyesebb, lábboltozatuk egészségesebb, összerendezett mozgásuk kialakul - SNI gyermek mozgása harmonikusabbá, összerendezettebbé válik, természetes mozgáskedvét örömmel elégti ki, félelem és szorongás nélkül

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

Mozgás szabad játékban	Kötelező testnevelési foglalkozáson	Mindennapi testnevelés
<ul style="list-style-type: none"> - Célunk, hogy minden gyermek megtalálja fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgáslehetőséget - Feladatunk, mozgásra inspiráló, biztonságos környezet, hely, idő, eszközök biztosítása a nap folyamán, mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt valamint séták, kirándulások során - Mozgásos versenyprogram szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> - A testnevelés foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű fő gyakorlatokból tevődik össze, heti egy alkalommal. - A mozgásos játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. - A mozgásos játék egy foglalkozáson belül sokszor megjelenik, a feladattól függően, hol, mint eszköz, hol, mint cél. - Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe kell venni a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét, ennek ismeretében történjen a differenciált, egyénre szabott feladatadás, amely elősegíti, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. - A testnevelés foglalkozásokon építünk a gyermek kíváncsiságára, versenyszellemére, játékosságára. - Biztosítjuk a félelem és szorongásmentes légkört, a balesetek elkerülése érdekében ügyelünk a szabályok betartására. - A foglalkozások szervezésénél törekszünk arra, hogy a gyermekek a legkisebb várakozási idővel folyamatosan együtt mozogjanak. - A speciális láb- és tartásjavító gyakorlatokat a testnevelés foglalkozás előkészítő részébe tudatosan és rendszeresen építjük be, ügyelve arra, hogy a testnevelés ne veszítse el eredeti funkcióját. - A rendellenesség korrekcióját gyógytestnevelő láthatja el. - dr. Tóthszöllősiné Varga Tünde Mozgásfejlesztés az óvodában c. szakirodalom alkalmazása minden tagóvodában. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az egészséges életmódot erősítő mozgásos tevékenységet teremben, vagy szabad levegőn az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára biztosítjuk. - Kezdési időpontját a szituációk adják, amelyek a gyermek mozgásigényének a fellendülését jelzik. E mozgásigény kielégítését mozgásos játékokkal, vagy zenére történő célzott mozgással, végezzük. - A játékokat céltudatosan a kötelező foglalkozáshoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazítva válasszuk ki.

7. 6. Külső világ tevékeny megismerése

Környezet megismerése

Matematika

A tevékenység célja:

- A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A természetet szerető, védő, emberi értékek, környezettudatos magatartás alakítása.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.
- Sajátos nevelési igényű gyermekeknél sokoldalú tapasztalás által elemi ismeretek alakítása, fejlesztése és rögzítése, egyéni fejlettségnek megfelelően.

Feladat:

- Az óvodás korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi témák összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése, és tudatos kapcsolása más nevelési területhez.
- Megismertetjük a szülőföldet, a hazai tájat, a helyi és más népek hagyományait, szokásait, tanulják meg ezek szeretetét, védelmét.
- Hangsúlyt fektetünk a családi és tárgyi kultúra megismerésére, ápolására, védelmére.
- Közös élményre épülő, közös tevékenységek biztosítása
- Természetudatos gondolkodás megalapozása.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Azon óvodák, melyek rendelkeznek „Zöld Óvoda”, ill. „Örökös Zöld Óvoda” címmel, a kritériumokban megfogalmazottak szerinti megfelelés, tevékenységek szervezése.

7. 6. 1. Környezet megismerése		
Célunk	Feladatunk	Tartalom
<ul style="list-style-type: none"> - A gyermek életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalat nyújtása az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükből - Az egyetemes, nemzeti a helyi kultúra értékeinek, hagyományainak közvetítése, a kulturált élet szokásainak, a társadalmilag elfogadott viselkedési normák, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyok alapjainak megismertetése - A természet szépségeinek, értékeinek megszerettetése, a környezetvédelem fontosságának tudatosítása, a környezettudatos magatartás kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> - A világ megismerése iránti érdeklődés felkeltése közvetlen tapasztalatszerzéssel, - A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára alapozott tevékenykedtetés, folyamatos és alkalmi megfigyelések biztosítása, egyszerűbb kísérletek végzése - A gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozása, rendszerezése, értelmi képességeinek fejlesztése - A tapasztalat és ismeretszerzés lehetőségeinek biztosítása /érzelem gazdag légkör, alkalom, idő, hely, eszköz/ - A gyermeki önállóság, döntési képesség, véleményalkotás tiszteletben tartása, elősegítése - Ismeretek nyújtása komplex módon, játékos formában, problémahelyzetek teremtésével, amely válaszkeresésre ösztönöz és sikerélményt biztosít - A viselkedéskultúra és egészségünk védelmével kapcsolatos szokások, szabályok megalapozása - Hagyományok megismertetése, ápolása - Környezet szeretetére, védelmére nevelése 	<p>Természeti környezetünk témái:</p> <ul style="list-style-type: none"> - évszakok, napszakok, őselemek - időjárás - növények - állatok, élősarok - színek - természetvédelmi teendők - testünk - érzékszervek, homokvíz-terepasztal <p>Társadalmi környezetünk témái:</p> <ul style="list-style-type: none"> - óvodások lettünk - ahogy növekszünk - család - az óvoda és környezete - közlekedés - emberi környezet, az emberek munkája, foglalkozások, eszközök, élősarok gondozása - tűzvédelem - egészséges életmód - egészségvédelem - ünnepek, hagyományok, néphagyományok, jeles napok

7. 6. 2. Matematikai tartalmú ismeretek

Célunk	Feladatunk	Tartalom
<p>- A gyermekek a közvetlen környezetükben végzett tevékenységek során aktív cselekvőként sajátítsák el a matematikai ismereteket</p> <p>- A környezet megismerése közben a gyermekek matematikai tapasztalatainak elősegítése, a mindennapi életben szerzett ismeretek tudatos rendezése</p> <p>- A divergens és konvergens gondolkodás kialakítása</p>	<p>- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése</p> <p>- A gyermek környezetének mennyiségi-formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása, alkalmazása játékos formában</p> <p>- Elemi ok-okozati összefüggések felismertetése</p> <p>- Logikus gondolkodás megalapozása, fejlesztése</p> <p>- Tudatos, tervszerű, differenciált egyénre szabott fejlesztés</p>	<p>Halmazok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Összehasonlítás tulajdonságok szerint - Összehasonlítás becsléssel, párosítással - Számosság megállapítása (tőszámok) - Képzések (ítéletek) - Bontások részhalmazra - Elemek csoportosítása tulajdonságok szerint - Egyesítés - Tulajdonságaik változtatása <p>Relációk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mennyiségek összehasonlítása becsléssel, méréssel - Kisebb, nagyobb, ugyanakkora - Magasabb, rövidebb, ugyanolyan magas - Hosszabb, rövidebb, ugyanolyan hosszú - Szélesebb, keskenyebb, ugyanolyan széles - Nehezebb, könnyebb, ugyanolyan nehéz - Előtte, mellette, jobbra, ballra - Mögött, fölött, alatt, között - Elemek rendezése, sorszámnev, sorozatok <p>Geometria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kör, gömb, kocka, négyzet, téglatest, téglalap - A „Logikai játék” alkalmazása - Térbeli építmények - Hosszúság mérése különböző egységekkel <p>A tervezett és spontánszerzett matematikai tapasztalatok egymástól elválaszthatatlan, egymást kiegészítő folyamatok</p>

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- A külső világ megismerését – amelybe beletartozik a matematika tartalmú tapasztalatok szerzése – óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamatként kezeljük.
 - Tudatos, tervszerű szervezéssel biztosítjuk a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszert, ezáltal segítjük a gyermekeket a biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz, (alkalom, idő, hely, eszköz)
 - Lehetőség szerint az ismeretek nyújtása szabadban, természetes környezetben történjen.
 - Lehetőséget biztosítunk spontán és játékos tapasztalatszerzésre, alkalmi és folyamatos megfigyelésekre (kísérletek)
 - Életkori sajátosságuknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően alkalmazzuk a természettudományos kifejezéseket, amelyek először passzív szókincsé válnak, majd beépülnek beszédükbe.
 - Tapasztalatok szerzését irányítottan végezzük, az egyéni sajátosságokat figyelembe véve.
 - A tevékenységeket változatos formában egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel, megfelelő hely, idő, eszköz, anyag segítségével biztosítjuk.
 - SNI, HHH, HH, migráns gyermekeknél kiemelt jelentőségű a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése. Legfontosabb az elvonatkoztatás, általánosítási folyamat segítése játékokban és a szociális folyamatokban.
- Természeti és társadalmi környezetünk témái óvodáinkban más-más hangsúllyal valósulnak meg.

Eredményességi mutatók

- Tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme, ismeri a szülei foglalkozását, óvodája nevét.
 - Különbséget tud tenni az évszakok között.
 - Ismeri a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot.
 - Ismeri a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat, illetve a növénygondozás és állatgondozás egyszerűbb feladatait, szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
 - Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket.
 - Részt vesz az elemi természetvédelmi tevékenységekben, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
 - Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.
 - Képes rácsodálkozni a természet szépségeire, ok-okozati összefüggések meglátására.
-
- Logikus gondolkodása életkorának megfelel, problémamegoldó készsége jó.
 - Számfogalma 10-es számkörben mozog.
 - Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
 - Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
 - Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent, stb.
 - Helyesen használja a névutókat.
 - Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
 - Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
 - Képes részekből az egészet kirakni.
 - Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
 - Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
 - Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni.
-
- SNI gyermek az elemi ok-okozati összefüggéseket felismeri, sokrétű tapasztalatot szerez közvetlen környezetéből, abban tájékozódni tud. Megismeri a környezet tárgyait, tulajdonságait, rövid ideig feladathelyzetben tud maradni. Ismeri az alapvető viselkedési szokásokat, tud köszönni, kérni, elemi szabályokhoz alkalmazkodni.

7. 7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk	Feladatunk	Tartalom	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - Az életre, társadalmi gyakorlatra való felkészítés. - A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan ismeretek, készségek, képességek tulajdonságok, kompetenciák kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatait, kötelességteljesítését. - Saját és mások munkájának elismerésére nevelés. - A munka jellegű játékos tevékenység legyen örömforrás, amely sikerélményt biztosít. - SNI gyermekek önállóságának fejlesztése a fiziológiai és az értelmi fejlettséget figyelembe véve - A munka során környezettudatos magatartás, környezetvédelemre való nevelés. 	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermek életkorának megfelelően a belső igény és a pozitív hozzáállás kialakítása, a cselekvő tapasztalás biztosítása. - A munkatevékenység játékos jellegének fenntartása és folyamatos lehetőségek biztosítása - A munka megbecsülésére valamint a saját és mások elismerésére nevelés <ul style="list-style-type: none"> ↓ ▪ Pozitív megerősítés ▪ Mintaadás (óvónő, dajka) ▪ Differenciált értékelés ▪ Munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítása - Óvodapedagógus-gyermek tudatos együttműködésének biztosítása, konkrét, reális feladatokkal, amely által a gyermek magához mérten fejlődik 	<ul style="list-style-type: none"> - Önkiszolgálás - A gyermek saját személyével kapcsolatos munkák (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetének rendben tartása) - A csoport érdekében végzett munkák - elvállalt naposi munka - Apróbb megbízatások teljesítése - Környezetvédő munka: növényápolás a csoportban és az udvaron, falevelek komposztálása, madáretetés, a hulladék szelektív gyűjtése. 	<ul style="list-style-type: none"> - Munkavégzés közben fejlődik személyisége, alakul a munkához szükséges attitűdje, képességei, készségei, tulajdonságai - A gyermekek szeretnek közösen dolgozni - Örülnek, ha kötelességüket teljesítették - Önállóan, igényesen végzik a munkát - Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére - Szívesen közreműködnek növények és állatok gondozásában - Ismerik a szerszámok és munkaeszközök használatát és tárolási helyét - Bizalommal fordulnak segítségért egymáshoz és az óvoda dolgozóihoz

A megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése

- A munkatevékenységet játéktevékenységből indítjuk, példamutatással, amelyben fontos szerepet kap az óvodapedagógus, a dajka és a karbantartó.
- Korosztályonkénti szokás – szabályrendszer felállítása, következetes betartása.
- Az önálló munkavégzés lehetőségeinek megteremtése, a különböző munkafajták fokozatos bevezetése.
- A munka állandóságának és folyamatosságának biztosítása.
- Derűs légkör, megfelelő hely, idő biztosítása.
- A gyermeki önkéntesség, nyitottság, megismerési vágy, aktivitás, érdeklődés tudatos felhasználása, különös tekintettel az SNI, HH, HHH, migráns gyerekekre.
- Meleg attitűdű, pozitív megerősítés, konkrét, reális, differenciált értékelés, sikerélmény biztosítása minden gyermek számára.
- A gyermek egyéniségének, munkatempójának figyelembevétele.
- A gyermeki munkatevékenységgel összefüggő, megfelelő minőségű, mennyiségű, balesetmentes, motiváló eszközök biztosítása.

7. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk	Feladatunk	Eredményességi mutatók
<ul style="list-style-type: none"> - Szabad játék és a tanulás teljes összekapcsolása - Kompetens gyermek nevelése, aki képes az élethosszig tartó tanulásra - Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése - Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermek kompetenciáinak alakítása - Az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének segítése - Játéktevékenységeken belüli spontán, illetve irányított tanítás-tanulás - Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása - Élménybe ágyazott tapasztalatszerzés tudatos irányítása, amely minden esetben komplex jellegű - A gyermek környezetéből és az óvodai élet során megszerzett tudásának fejlesztése. - Sajátos nevelési igényű gyermekek meglévő képességeinek továbbfejlődése, új ismeretek, készségek elsajátíttatása 	<ul style="list-style-type: none"> - Változatos a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének és feltételeinek biztosítása - Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése, amelyben megvalósul a tapasztalatszerzés, a gondolkodás örömeivel - Megismerő képességek fejlesztése - Képszerű szemléletes gondolkodás kialakulásának elősegítése - A felfedezés, kutatás lehetőségének biztosítása - Kreativitásuk erősítése - Tudatos tervező munka, csoportra tervezett alkalmazott nevelési terv - Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenység felkínálása során - Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakoztatását - Utánzásos minta és modellkövetés (szituáció érzékeny óvónői, dajkai magatartás fenntartása), viselkedés, magatartás, tanulás (szokásainak) kialakítása - Sajátos nevelési igényű gyermekek tevékenységben érvényesülő pszichikus, motoros tanulási folyamatok biztosítása, speciális szakemberek bevonása 	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermek önállóan tud konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni - Kialakult a korának megfelelő feladattudata reális énképe, figyelemkoncentrációja - Cselekvésekben ágyazva szerzi ismereteit - Önálló megfigyeléseket, kutatásokat végez, problémahelyzetek megoldására törekszik - Felfedez konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat - Több megoldásra törekszik, kreatív - Gondolatait képes érthetően szavakba, mondatokba formálni, érdeklődő, bátran kérdez - Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését - Képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel, gyermektársaival - Kialakul az iskolakezdéshez szükséges testi, lelki, szociális érettség - Minden gyermek képességének megfelelő iskolatípusba kerül

Tartalom	Megvalósulás folyamata, feltételek megteremtése
<p>Spontán játékos tapasztalatszerzés</p> <p>Cselekvéses tanulás</p> <p>Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés</p> <p>Irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, kutatás, felfedezés</p> <p>Gyakorlati problémamegoldás</p> <p>Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Szituáció érzékeny inkluzív óvónői magatartás – a sajátos bánásmód, az esélyteremtés és a differenciálás lehetősége minden gyermeknek jár. - Biztosítjuk a lehetőséget a gyermekeknek, hogy részt vehessenek a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékban, tevékenységekben, és az ehhez szükséges feltételeket, a környező világ változatos anyagait, eszközeit. - Az óvónő által szervezett tanulási alkalmak játékidőben zajlanak. - Programunkban az egyes tevékenységi területek cél és feladat rendszere külön fejezetben található. A napi gyakorlatban nem határolódik el egymástól, mert komplex tevékenységek formájában történik a témakörök feldolgozása, a gyermeki kompetencia fejlesztése, naponta más-más tevékenységi terület kiemelésével. - A gyermekek egyéni fejlődési ütemének figyelemmel kísérésére legalkalmasabbnak tartjuk az egyéni, páros és mikro csoportos tanulást, egy-egy témakör sokoldalú folyamatos feldolgozását, amelyet az óvónők heti, vagy kétheti váltása teszi lehetővé. - A nap folyamán biztosítjuk a gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségét. - Problémamegoldásra ösztönző helyzetek teremtésére törekszünk, szituáció érzékeny óvónői magatartás megvalósulásával. Megfelelő személyi és tárgyi eszközöket biztosítunk. - Mozgásfejlesztés kis, -középső csoportokban, heti egy alkalommal, nagycsoportban heti 2 alkalommal valósul meg. A kötött foglalkozáson is lehetőséget biztosítunk a differenciálásra, az egyéni fejlődési ütem figyelembevételére. A gyermek, ha igényli, a foglalkozás befejezése előtt kiléphet a tevékenységből. - Heterogén és homogén csoportoknál, a tevékenységekben megvalósuló tanulás megszervezésének módja: - A gyermekek kezdeményezéséhez alkalmazkodik az óvónő /szituáció-érzékeny óvónői magatartás/. - Az óvónő kezdeményezésébe kapcsolódnak a gyerekek - A csoport összetételének megfelelő differenciált tervezés és ennek megvalósítása. - Az egész csoporttal induló foglalkozás / mozgás/, vegyes csoport esetén az eltérő korosztályok egymás mellett, differenciált idő intervallumban és feladatadással hajtják végre a feladatokat. - A cselekvéses tanulás megszervezését meghatározza a gyermekek fejlettségi összetétele. Változó szervezést igényel, ha a kicsik illetve a nagyok vannak többségben, vagy ha SNI gyermek van a csoportban. - A tanulási módok alkalmazása egyetlen csoporton belül is változik mindig a célnak és a helyzetnek alárendelve.

8. ÜNNEPEK, ÜNNEPÉLYEK, JELES NAPOK, HAGYOMÁNYOK

Célunk: Az ünnepek, ünnepélyek, jeles napok, hagyományok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból, mint külsőségében, mint belső tartalmában.
A nevelőmunka hatékonyságának növelése, közös élmények nyújtása.

Feladatunk: A szülőföldhöz való kötődés megalapozása. Ünnepek, ünnepélyek, hagyományok és jeles napok értékeinek megóvása, méltó ünneplésének megszervezése csoportszinten, óvodaszinten, különös tekintettel a migráns, HH, HHH, SNI gyermekek személyiségére, sérülésspecifikumára, szociális képességeire, szükségleteire. Hangulati előkészítés.

A megvalósulás folyamata

Mikulás	→ Ünnepvárás, készülődés, élménynyújtás
Karácsony	→ Ajándékkészítés, adventi hangulat megteremtése, sütés, adventi koszorú készítése, karácsonyfa állítása, betlehemi játékok, ajándékozás
Farsang	→ Teremdíszítés, beöltözés, versenyjátékok, tánc, farsangi lakoma
Húsvét	→ Tojásfestés, locsolkodás, ajándékkészítés, hagyományok felelevenítése
Anyák napja	→ Ajándékkészítés, ajándékozás, vers, ének, köszöntő, meghitt léghő
Évzáró, ballagás	→ A nevelési év során tanultakból műsor bemutatása, iskolába menők elbúcsúzása
Gyermeknap	→ Játékos vetélkedők, versengések, jó hangulat, kirándulás

Természettel összefüggő ünnepek, népszokások. Népi hagyományörzés. Jeles napok megtartása. Nemzeti ünnepeink, megemlékezés.

Példaértékű minta nyújtása az óvodában dolgozó felnőttek részéről.

Az SNI gyermek számára rendkívül fontos a közös élmény megtapasztalása ép társaival. Személyiségétől és sérülés-specifikumától függ, mennyire képes azonosulni a különleges helyzettel, abban, hogy érzi magát, mennyire tudja elfogadni a szervezés szabályait. Minden esetben az óvónő felelőssége, hogy a különbözőségeket a gyermekeknél megfelelő empátiával és toleranciával kezelje a közös programokon.

Eredményességi mutatók

- A gyermekek aktívan részt vesznek az óvodai élet mindennapjaiban.
- Megalapozódik a szülőföldhöz való pozitív kötődés, hazaszeretet.
- Ragaszkodnak egymáshoz, kortárs kapcsolataik fejlődnek
- A csoportban, óvodában dolgozó felnőtteknek kinyilvánítják érzelmeiket.
- Megalapozódik szokás és normarendszerük, bíznak saját képességeikben.
- Örülnek az ünnepeknek, az ajándékozás örömeinek, aktívan részt vesznek az előkészületekben, öltözetükkel, megtisztelik egymást és az ünnepet.
- Kialakul az ünnepekhez szükséges megfelelő magatartásforma.
- A jó hangulatú, közös örömet jelentő ünnepek, hagyományok, jeles napok megtartása erősíti a gyermekben, felnőttben az összetartozás érzését, jó közösségé kovácsolja a csoportot, az egész óvodát.
- Egyéni és közösségi tulajdonságok alakulnak ki.
- Megismerik a legfontosabb jeles napjainkat, népi hagyományainkat.
- SNI gyermek, érdeklődéssel, örömmel vesz részt az ünnepségeken, számára teljesíthető szerepet vállal, és sikerélményhez jut. A szülők elégedettek, büszkék gyermekeikre.

Tartalom			
	Óvodán belüli ünnepek /betekintési lehetőséggel/	Nyílt ünnepek	Hagyományok, Jeles napok
Rózsa Óvoda	Mikulás Március 15. Húsvét Pünkösd Nemzeti Összetartozás Napja	Anyák napja Apák napja Nagyszülők napja Karácsony Farsang	Állatok napja, Víz napja, Föld napja, Madarak és fák napja Születésnapok, Nagycsoportosok előadása a kisebbeknek Idősek köszöntése (nagycsoportosok), Rózsa napok (1 hét) Iskolába menő gyermekek búcsúzása, Sportrendezvények Vers és mesemondó rendezvények, Város napja ünneplése;
Attila Óvoda	Mikulás Március 15. Húsvét Attila nap Farsang Nemzeti Összetartozás Napja	Adventi készülődés Anyák napi köszöntő Nagyok búcsúja Gyermeknap	Születésnapok, Alapítványi bál, Környezetvédelmi játszó délelőttök szülők bevonásával:-őszi: állatok napjához kapcsolódó tavaszi: Föld napjához kapcsolódó. Nyitott hét a leendő óvodások számára. Madarak és fák napja. Életmód tábor Kendli-majorban. Nyílt napok. Autómentes nap. Gyümölcsnapok. Csoportkirándulás környezetvédelmi világnaphoz kapcsolódóan. Családi sportdelután. Gyermeknaphoz kapcsolódó lovagi játékok.
Hevesi Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napi köszöntő Évzáró	Születésnapok, Állatok világnapja, Madarak és fák napja Péterfys sportverseny, Ovi - duatlon szervezése, városi szinten. Ficáncoló, Pintyőke fesztivál, Gyermeknap, Föld napja, Városnapja, Nyílt napok Autómentes nap, Csoportkirándulások év végén, Alapítványi bál
Hétszínvirág Óvoda	Március 15. Október 23. Karácsony Nemzeti Összetartozás Napja	Néphagyományok: Szüreti napok Márton napja Adventi előkészületek Farsang Húsvéti előkészületek Zöld jeles napok Anyák napja Évzáró	Néphagyományok: Lucázás, Mikulásvárás, Újévköszöntő, Kiszebáb égetés Zöldág járás, Pünkösdölő Zöld jeles napok: Autómentes nap, Állatok világnapja, Víz világnapja, Madarak és fák napja Óvodai hagyományok: Alapítványi bál, „Kukucska” játszó napok leendő óvodások számára, Születésnapok megünneplése, Gyermeknap, Nyílt napok

Tartalom			
	Óvodán belüli ünnepek /betekintési lehetőséggel/	Nyílt ünnepek	Hagyományok, Jeles napok
Kertvárosi Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napi köszöntő Évzáró	Születésnapok, Takarítási Világnap, Állatok Világnapja városi rendezvény szervezése, Madarak és fák napja, Munkadélután szülőkkel, Nyílt napok, Gyümölcsnapok, Autómentes nap, Ovi-duatlon, Város napja, Könyvtár, iskolalátogatás, Alapítványi bál, Csoportkirándulások év végén, Gyermeknap, Erdei Óvoda
Kossuth Óvoda	Húsvét Mikulás Karácsony Március 15. Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró	Születésnapok, Szülők-nevelők bálja, Családi délutánok Nyílt napok, Víz és Föld világnapja, Állatok Világnapja, Ovi-duatlon, Ficáncoló, Pavilonnapok szervezése városi szintű rendezvény, Autómentes nap, Csoportkirándulások év végén.
Miklósfai Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró	Nyárbúcsúztató tábortűz, Adventi készülődés, Márton-nap, Alapítványi bál, Településrészi rendezvényeken való fellépés, Kölyökhét, Május-fa állítás, kitáncolás, Zöld jeles napok, Csoportkirándulások, Születésnapok, Nyílt napok
Palini óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró	Állatok Világnapja – látogatás a lovardába, Munkadélutánok szülőkkel: Adventi és Húsvéti készülődés szülőkkel közösen, Föld napja, Gyermeknap, Születés és névnapok tartása, Nyílt napok, Csoportkirándulások

Pipitér Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró Néphagyományok: Szüreti fesztivál Pintyőke fesztivál	Zöld jeles napok megünneplése, Alapítványi Bál, Csoportkirándulások, Ünnepi hét, Gyermeknap, Nyílt nap, Ovi- duatlon, Állatok Világnapja városi rendezvény, Autómentes nap, Településrészi és városi szintű rendezvényeken való fellépések, Város napja
Micimackó Óvoda	Mikulás Adventi készülődés Március 15. Húsvétváró Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Évzáró	Születésnapok, Játszó nap az óvodában, Családi őszi nap, Nyitott tornaterem: gyermekek szülők mozgásos játszó délelőttje, Munkadélután gyermekekkel és szülőkkel, Nyílt nap leendő óvodásainknak, Színház, a lehetőségek figyelembevételével évente 6-7 alkalommal, Gyermeknap kirándulás, Alapítványi bál.
Rozgonyi Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Húsvét Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró	Téli és tavaszi ünnepi hét – időszaki kiállítások az ovi-galériában Születésnapok. Állatok világnapja. Madarak és fák napja. Gyermeknap. Nyílt napok. Gyümölcsnapok. Csoportkirándulások – ősszel és tavasszal
Vackor Óvoda	Mikulás Karácsony Március 15. Nemzeti Összetartozás Napja	Farsang Anyák napja Évzáró	Születésnapok, Alapítványi bál, Állatok világnapja, Autómentes nap, Ovi-duatlon, Madarak és fák napja, Nyílt napok, Családi mese, sport, kézműves, játszó délutánok, Csoportkirándulások év végén, Óvónői közösség bábelőadása alkalmanként, Gyermeknap sportversenyen, vers és mesemondó találkozón való részvétel.

9. AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI

Célunk: A gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségi szintjének megfelelően a szülők igényeinek kielégítése, a gyermekek intenzív fejlesztése külön foglalkozásokon.

Feladatunk: A foglalkozások zökkenőmentes megszervezése, személyi felügyelet, szakember biztosítása.

Tartalom

Óvodák	Nevelési időn belül	Nevelési időn túl
Rózsa Óvoda	Úszás, fogászati szűrés, logopédiai fejlesztés, ingyenes kirándulások szervezése.	Hitoktatás
Attila Óvoda	Úszás, ingyenes kirándulások szervezése, fogászati szűrés, sószoba látogatása, drámajáték nagyóvodásoknak, logopédiai fejlesztés.	Hitoktatás, gyermektorna
Hevesi Óvoda	Úszás, logopédiai fejlesztés, fogászati szűrés.	Hitoktatás, Bozsik program
Hétszínvirág Óvoda	Népi kismesterségek megismerése, fogászati szűrés tehetséggondozás, alapozó terápia, úszásoktatás, logopédiai fejlesztés.	Néptánc, hitoktatás
Kertvárosi Óvoda	Úszás, logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztés, fogászati szűrés	Hitoktatás, Bozsik program
Kossuth Óvoda	Úszás, kirándulások túrák szervezése, logopédiai gyógypedagógiai fejlesztés, fogászati szűrés, Kulturális és ismeretterjesztő programok	Hitoktatás, vizuális tehetséggondozó foglalkozás, drámajáték
Micimackó Óvoda	Úszás, logopédiai fejlesztés, fogászati szűrés	Hitoktatás
Miklósfai Óvoda	Úszás, logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztés, fogászati szűrés	Hitoktatás, néptánc
Palini Óvoda	Úszás, logopédiai fejlesztés, fogászati szűrés.	Bozsik Program
Pipitér Óvoda	Úszás, logopédiai, gyógypedagógiai fejlesztés, fogászati szűrés	Hitoktatás, néptánc, Bozsik program

Rozgonyi Óvoda	Úszás, kirándulások, fogászati szűrés, Logopédiai és gyógypedagógiai fejlesztés, Gyermektorna (fitness)	Hitoktatás
Vackor Óvoda	Úszás, ingyenes kirándulás szervezése, logopédiai fejlesztés, fogászati szűrés,	Hitoktatás

10. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei

- Színes ceruzák, grafit ceruzák, zsírkréták, filctollak, kréták, tempera – víz – ruha - üvegfestékek, ecsetek, ecsettálak, szívószál,
- Ragasztók, ragasztópisztolyok, patronok, rajzlapok, színes kartonok, fotókartonok, hajtogató papírok, krepp – papírok, hullámpapírok, celofánok, pauszpapírok,
- Természetes anyagok, textilanyagok, fonalak, rafiák, agyagok, viaszok, gyurmák, gipszek, gipszöntő formák, bőr, hurkapálcikák, gyöngyök, tűzőgépek, drót, tinta,
- Tűk, cérnák, madzag, gombok, ollók, gumik, szalagok, damil, szövetek, selymek, filcek, varrógép, eszköztartó kosarak, állványok,
- Asztalterítők, kötények, rajztáblák, szövőkeretek, ceruzahegyezők, rezsók, tűzhelyek, fénymásolók, homok – víz asztal, tepsik,
- Szakkönyvek, stb.....

Mozgás eszközei

- Labdák (marok – lég - kosár - füles – nagy – futball – medicin – túske – roll -labdák), tornapadok, babzsákok, karikák, botok, szalagok, gyűrűk, hinták, ugrókötelek, bordásfalak, mászókötelek, húzókötelek, körkötelek, bóják,
- Greis Waldok, Tini kondik, BADY ROLL hengerek, talp – kézformák, lejtők, téglák, Tücsök – szettek, Rotikomok, Delacato mozgásfejlesztő eszközök, Érzékelő ösvények, korongok, Mozgáskotta,
- Ugrószekrények, zsámolyok, dobantók, tornaszőnyeg, filcszőnyegek, trambulinok,
- Tornalapok, állványok, bújókészletek, kosárlabda gyűrűk, bordásfalak,
- Ejtőernyő, gólyalábak, lépegetők, lépegető kavics
- Egyensúlydeszkák, gördeszkák, billenő rácshinták,
- Kapuk, kosárlabdapalánkok, Több funkciós fajtékok,
- KRESZ – parkok, rollerek, kerékpárok, motorok,
- Udvari medencék, CD – DVD lejátszók, magnók, kazetták, CD, DVD,
- Szakkönyvek, stb....

Környező világ, matematika eszközei

- Szemléltető, applikációs képek, diafilmek – diavetítő, Tv, videó, hangkazetták, CD, DVD, projektorok, vetítő vásznak, laptopok,
- Emberek – állatok – növények - közlekedés világa, házi – erdei – vadonélő állatok (játék), MINIMATT készlet, érzékszervi játékok, LOGIKO, mágneses lapok, mágnesek,
- Madáretetők, földgömbök, homok – víz asztalok, nagyítók, távcsövek akváriumok, kis állat ketrecek, metszetek (fa, virág ...)
- Közlekedési park – kerékpárok, rollerek, közlekedési táblák,
- Kerti szerszámok, homok – víz asztalok, kísérletezéshez üvegcsék, kémcsövek, edények, cserepek,
- MINIMATT készletek, játéklapok, munkalapok, tálcák, tálak, mágneses lapok, logikai készletek, geometriai készletek, szám rudak,
- Képességfejlesztő játékok,
- Szakkönyvek, természeti, ismeretfejlesztő könyvek, filmek, stb....

Mese, vers

- Mese – versgyűjtemények, mesekönyvek, verseskönyvek, anyanyelvi játékok, képsorozatok, mesepárnák, meseszőnyegek,
- Meseláda, Bábparavánok, bábok (újáb, síkbáb, kesztyűbáb, marionett báb), fejdíszek, jelmezek,
- Videók, diafilmek, diavetítők, CD-k, lejátszók, mesekazetták, DVD, projektorok, vetítővásznak, laptopok,
- Szakkönyvek stb....

Ének – zene, énekes játék, tánc

- Ritmikus hangszerek fémből, fából, természetes anyagokból (dobok, cintányérok, xilofonok, triangulumok, metallofonok, kókuszdiók, kövek stb.), más – más hangszínű és méretű csengők, csörgők, kasztanyetták, rumbafák,
- Furulyák, néphagyományok kellékei,
- Magnetofonok, CD – lejátszók, kazetták, CD, DVD lemezek, hanggyűjtemények,
- Szakkönyvek, kották, Zenevarázs hanganyag stb....

Játéktevékenység eszközei

- Építő – konstruáló játékok, gyakorlójáték, szerepjátékok eszközei, kellékei,
- Különböző képességfejlesztő játékok, számítógépes játékok, (logika, problémamegoldó gondolkodás, memória, érzékelés, színérzék, kéz ügyesség, stb.), számítógépek,
- Különböző társasjátékok, kreativitást fejlesztő eszközök és játékok
- Puzzle játékok
- Galériák, térelválasztók, anyagok, jelmezek, kellékek,

Gyógypedagógia és logopédiai fejlesztéshez szükséges eszközök

- Mozgásfejlesztést segítő eszközök: gördeszka, fűles – labda, AYRES – eszközök, WESCO – eszközök
- Finommotorika fejlesztést segítő játékok, speciális eszközök, anyagok
- Kognitív képességet fejlesztő játékok, eszközök
- Logopédiai eszközök

11. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A helyi óvodai nevelési program érvényességi ideje: **2013. 09.01. – 2018. 08.31.**

A helyi óvodai nevelési program felülvizsgálatának és módosításának kötelező indokai:

- Jogszabályváltozás,
- Feladatváltozás esetén

Lehetséges indokai:

- Sikeres innováció eredményeinek beépítése,
- A minőségi munka eredményeinek beépítése, színvonalának emelése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása.

A helyi óvodai nevelési program nyilvánossága:

- Minden csoportban, és a szülői váróban megtalálható.
- Egy példány az óvodavezető irodájában.
- Egy példány a bejáratnál lévő szülői faliújságon.
- A szülők részére készített rövidített változat minden csoport faliújságján megtalálható.
- Az óvoda honlapján.

12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A helyi pedagógiai programot:

Elfogadta: a nevelőtestület:

..... p.h. dátum:
a nevelőtestület képviselőjében

Jóváhagyta:

..... p.h. dátum:
óvodavezető

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentum:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely számú határozatával elfogadta a helyi pedagógiai programot, iktatószáma.....
2. Óvodavezetői döntés a helyi nevelési program jóváhagyásáról számú határozata, kelte:, intézményi iktatószámán.

Felhasznált irodalom:

1. Balázsne Szűcs Judit: Az emberről, aki óvodás
2. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Bp., Alex - Typok 1992.
3. Csoma Gyula: Pszichológiai alapismeretek. Tankönyvkiadó Bp., 1995.
4. Dr. Benedek István: Pedagógiai vezetés, a vezetés pedagógiája
5. Dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés pszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp, 1995.
6. Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné Dr.: Mesélő természet. Kincs Könyv Kiadó 1995.
7. Dr. Füle Sándor: A pedagógiai program készítése
8. Dr. Hegyi Ildikó: Siker és kudarc a pedagógiai munkában
9. Dr. Kuti István – Dr. Kuti Istvánné: Körlánc. MÉDIAMOX Bp., 1997.
10. Dr. Pereszlényi Éva: HOP szakmai feltételrendszere
11. Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozdásfejlesztés az óvodában. Bp., FER-CO Kft. és a Váci Ofszet Kft. 1994.
12. Duruczne Nagy Julianna: A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése az óvodában Raabe Tanácsadó és Kiadó kft. 2008.
13. Forrai Katalin: Ének az óvodában. Bp., Editio Musica 1974.
14. Kompetencia alapú óvodai programcsomag
15. Labáth Ferencne: Óvodai Integrációs Fejlesztő Program Educatio Kht: 2007.
16. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játékok. Tankönyvkiadó Bp., 1982.
17. Mérei Ferenc – V. Binet Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat kiadó 1978.
18. Nagykanizsa Központi Rózsa Óvoda Helyi Nevelési Programja 2008.
19. Nagyné Jánosi Éva: Pedagógiai programkészítés az óvodában
20. Országosan megjelenő Választható Óvodai Nevelési Programok
21. Óvodai Nevelés folyóirat különböző számai, írásai
22. Óvodai nevelés országos alapprogramja 2009.
23. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: „Kudarc nélkül az iskolában”.
24. Pócze Gábor – Trencsényi László: Pedagógiai program – hogyan?
25. Székely Lajos: Az óvodai nevelés elmélete és gyakorlata
26. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Zeneműkiadó 1982.
27. Óvodai nevelés országos alapprogramja 2012.